

KLP

KLP Skadeforsikring AS
årsrapport 2013

Forsidefoto: Kari Jakobsen

KLP inviterte i 2013 til en intern fotokonkurranse der ansatte skulle visualisere en av KLPs verdier: åpen, tydelig, ansvarlig og engasjert, eller dialog mellom mennesker. Juryens leder var fotograf Olav Storm.

INNHold

Forord	3
Eierstyring og selskapsledelse	4
Styrets årsberetning 2013	7
Regnskap	
Resultatregnskap	14
Balanse	15-16
Oppstilling av endringer i egenkapital	17
Kontantstrømoppstilling	18
Noter	19-47
Revisors beretning	48-49
Erklæringer	50-52

Klimaendringer og naturskader

KLP Skadeforsikring AS har gode resultater å vise til i 2013. Likevel står skadeforsikringsbransjen foran store utfordringer. Det nye og skremmende i våre dager er at klimaendringene skjer raskere enn før, fordi kloden blir stadig varmere.

Klimaet har alltid vært i endring, vil mange hevde. For førti år siden inntraff rundt 50 klimarelaterte katastrofer per år. De siste årene har antallet kommet opp i 300, ifølge verdens ledende reassuranseselskaper. Solide forskningsmiljøer har konkludert med at økt forekomst av drivhusgasser i atmosfæren er den viktigste årsaken til dagens klimaendringer. Vi vil trolig oppleve stadig flere naturødeleggelser og andre klimaskader. Skadepotensialet blir også større etter hvert som befolkningen øker, og stadig mer marginalt areal bebygges og bebos.

Enkel fysikk bak alvorlige klimaskader

Mindre temperaturendringer kan virke udramatisk for dem som ikke arbeider med vær og klima til daglig. Men bare små økninger av gjennomsnittstemperaturen kan omdanne et vanlig uvær til en sterk orkan. Et behagelig, sommerlig høytrykk kan ende opp som en dødbringende hetebølge. Større innslag av klimagasser i atmosfæren bidrar til å øke den globale gjennomsnittstemperaturen. Dette fører til økt temperatur, økt nedbør, økt frostsprengning, økte trykkforskjeller og økt havnivå.

Selv om Norge isolert sett kan slippe lettere unna de største negative effektene av klimaendringer, så betyr ikke det at vi kan ignorere dem. Forverring av livsvilkårene i store deler av verden vil uansett utfordre trygghet og velstand globalt og lokalt.

Naturskader i Norge

Geografisk ligger Norge slik til at vi har sluppet unna de aller verste naturkatastrofene. Likevel har mange nordmenn fortsatt en klar erindring fra flere store naturskadehendelser, som nyttårsorkanen på Vestlandet i 1992, storflommen på Østlandet i 1995 og uværene Berit og Dagmar i desember 2011. I 2013 fikk vi også en stor flom i Gudbrandsdalen og flere andre steder.

Gjennom Norsk Naturskadepool tar forsikringsnæringen et stort samfunnsansvar for å håndtere de forsikringsmessige følger av naturkatastrofer. Det skjer i form av omfattende beredskapsrutiner og takstmansapparat. Gjennom dette samarbeidet har det blitt satt av store beløp for å møte naturkatastrofer.

Ansvar for å forebygge og avverge skader

Forsikringstakere har et selvstendig ansvar for å forebygge, hindre eller begrense skader. Gjør man ikke det, kan det føre til nedsatt erstatning eller tilbakebetalingskrav fra forsikringsselskapet.

De kommunale myndigheter har etter gjeldende lovverk et selvstendig ansvar for å forebygge skader. Dette gjelder blant annet ansvaret for forsvarlig regulering av utbyggingsområder. Kommunen skal etter loven kartlegge fareområder som kan ha risiko for flom, skred og springflo. Kommunene ha også et ansvar for at kommunale avløpssystemer er tilstrekkelig dimensjonert.

Samfunnsansvar

På vår side forsøker vi å gjøre en innsats for å forebygge skader. I 2013 har KLP Skadeforsikring AS gjennomført i alt 230 aktiviteter og arrangementer hvor 1800 personer har deltatt på en eller flere aktiviteter knyttet til skadeforebygging. Det være seg kurs for vaktmestere i hvordan forebygge skader, kurs i sikkerhetsforskrifter, befaringer av bygg, eller fokus på sikkerhet, helse og miljø. Det handler om at vi sammen må ta et ansvar for å redusere risikoen for skade på mennesker, miljø og materielle verdier.

Tore Tenold
Administrerende direktør

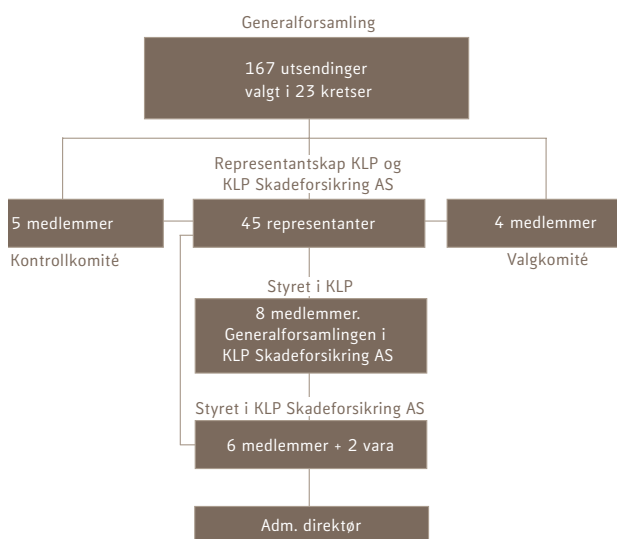
Eierstyring og selskapsledelse

KLP Skadeforsikring AS er et heleid datterselskap av Kommunal Landspensjonskasse (KLP). KLP Skadeforsikring AS tilbyr skadeforsikringstjenester til kommunal sektor. Selskapet tilbyr også forsikringsløsninger i personmarkedet med spesielle fordeler for medlemmer i KLP.

Selskapet har siden starten i 1993 bygget opp en solid forsikringssportefølje og er en betydelig aktør innenfor disse segmenter til kommunesektoren.

KLP Skadeforsikring AS jobber ut fra eksplisitte lønnsomhetskrav, og skal levere risikoprodukter og yte en service som gir selskapet en ledende posisjon i sitt marked.

Skadeselskapets styrende organer (pr mai 2014)

Generalforsamling

Styret i Kommunal Landspensjonskasse utgjør generalforsamlingen i KLP Skadeforsikring AS.

Generalforsamlingen er selskapets øverste myndighet og godkjenner årsregnskap, årsberetning og anvendelse av overskudd, eller dekning av underskudd, samt andre saker som etter lov eller vedtekter hører inn under dennes myndighet.

Representantskapet

Representantskapet velger styret til KLP Skadeforsikring AS. Selskapets representantskap er identisk med morselskapets.

Representantskapet skal føre tilsyn med styret og administrerende direktørs forvaltning av selskapet, avgi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til regnskap og anvendelse av overskuddet, eller dekning av tapet.

Styret

Styret skal føre tilsyn med selskapets daglige ledelse og selskapets virksomhet for øvrig. Styret i KLP Skadeforsikring AS har seks medlemmer og to varamedlemmer. Tre medlemmer, samt et varamedlem, velges blant ansatte i eierselskapet. I tillegg velges ett styremedlem med varamedlem av de ansatte i skadeselskapet. To styremedlemmer velges blant personer som ikke er ansatt eller har tillitsverv i selskapet eller i en annen finansinstitusjon. Konsernsjef i KLP oppnevnes normalt som styrets leder.

Styret består av Sverre Thornes (leder), Toril B. Ressem, Reidun W. Ravem, Reidar Mæland, Inger Østensjø, Bengt Kr. Hansen (ansattevalgt), Lene Elisabeth Bjerkan (vara) og Steinar Haukeland (ansattevalgt vara).

Kontrollkomité

Selskapets kontrollkomité består av de samme personer som utgjør kontrollkomiteen i Kommunal Landspensjonskasse.

Kontrollkomiteen fører tilsyn med selskapets virksomhet. Ett av kontrollkomiteens medlemmer må tilfredsstillende kravene som stilles til dommere (Domstollovens §54) og være godkjent av Finanstilsynet. Kontrollkomiteens virksomhet er regulert i forsikringsvirksomhetsloven og i egen instruks vedtatt av generalforsamlingen.

Andre styrings- og kontrollorganer

Alle forsikringsselskaper er underlagt kontroll fra Finanstilsynet som kontrollerer at selskapet driver på en betryggende måte, og i samsvar med lovgiving og forskrifter og rundskriv gitt av Finanstilsynet selv.

Selskapet har samme eksterne revisor som eierselskapet. Det er for tiden revisjonsselskapet PricewaterhouseCoopers AS som reviderer selskapets regnskap og rutiner.

Konsernet har en sentral stab med interne revisorer som også på et operasjonelt nivå gjennomgår selskapets virksomhet. Internrevisjonen opererer etter instruks fastsatt av styret og rapporterer til styret minimum en gang pr. år i tillegg til en årlig bekreftelse av internkontrollprosessen i selskapet. Konsernets Controller innehar også enkelte kontrollfunksjoner i forhold til selskapet.

Selskapet benytter balansert målstyring som en viktig del av den strategiske styringen.

Det er etablert en Risikostyringskomité bestående av selskapets ledergruppe samt to ledende fagpersoner innen risikostyring og re-assuransé. Komiteens mandat er å drøfte selskapets risikobærende evne og vilje, sentrale risikoer i selskapet og forberede fremlegg for selskapets styre innen risikorelaterte tema.

Skadeselskapets organisasjon

Ledelsen i KLP Skadeforsikring AS består av administrerende direktør og fem seksjonsledere med ansvar for henholdsvis salg til privatkunder, salg til arbeidsgiversektoren, skadeoppgjør, produkt og stabsfunksjoner.

ELIN EVJEN

ROBIN ØSTBY

TORE TENOLD

PAUL JACOBSEN

ESPEN F. OLSEN

ODD-ARNE HOEL

ØIVIND GULBRANDSEN

Årsberetning 2013

- Driftsresultat før effekter fra naturskade var 236,5 millioner kroner
- Resultat fra naturskader var 46,6 millioner kroner
- Resultat før skatt for 2013 ble 189,9 millioner kroner
- Brutto forfalt premie økte med 10,9 prosent til 832,2 millioner kroner, hvorav 604,1 millioner kroner innen offentlig og bedriftssektoren og 228,1 millioner kroner innen personkundemarkedet
- Få store skader i løpet av året, de fem største skadene utgjør til sammen kun 46,9 millioner kroner
- Finansavkastning på 6,5 prosent, generell god avkastning innen alle aktivklassene

Nøkkeltall for 2013

	2013	2012
Brutto forfalt premie (MNOK)	832,2	750,3
Årsresultat etter skatt (MNOK)	148,8	87,8
Egenkapital (MNOK)	974,2	825,5
Sum eiendeler (MNOK)	3.764,9	3.606,7
Finansavkastning (%)	6,5	6,5
Kapitaldekning (%)	40,0	34,1
Skadeprosent (%)	77,5	81,3
Kostnadsprosent (%)	26,2	26,4

Forsikringsåret 2013

Selskapets satsning mot personkundemarkedet viser fortsatt god utvikling. Salget innenfor offentlig sektor viste også en positiv utvikling i 2013, og styret er fornøyd med veksten i forretningsvolumet.

Innen kjernemarkedet Offentlig og Bedrift fortsatte den positive trenden med vekst i bestandspremien. Premieveksten for året var 19,0 millioner kroner. Da hovedvekten av årets nysalg skjer med virkning fra og med 01.01.2014, viser nysalget et vesentlig høyere vekst. Netto nysalg innen dette markedet var 77,7 millioner kroner for 2013. Det er fortsatt sterk konkurranse i kjernemarkedet, og selskapet opplever stor mobilitet i kundemassen.

Innen personmarkedet har selskapet gjennom en rekke markedstiltak, både i egen- og i konsernregi, oppnådd en tilfredsstillende vekst. Netto

premievekst var 50,2 millioner i 2013. Tilsvarende var netto nysalg for året 60,9 millioner kroner.

Alt i alt hadde selskapet i 2013 en netto opptjent premie på 728 millioner kroner. Dette er en økning på 69 millioner, eller 10,5 prosent, fra året før. Veksten var størst innen personmarkedet hvor selskapet som en fokusert aktør rettet mot konsernets medlemmer har dokumentert sine attraktive løsninger. Innen det offentlige markedet er konkurransen anbudsstyrt. Den generelle veksten innen offentlig sektor tilsier at dette markedet også fremover vil ha en god vekst. Erfaringer fra årets salgsaktiviteter bekrefter også dette.

Bedriftsmarkedet består vesentlig av kunder innen den offentlige sfæren, et marked selskapet har god kompetanse til å kunne betjene. Konkurransen er likevel langt hardere innen dette segmentet enn innen det rene offentlige markedet.

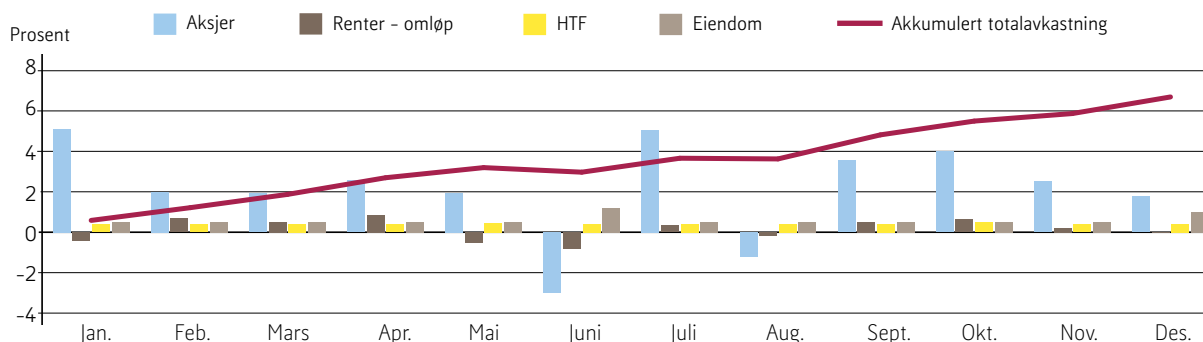
I forsikringsåret 2013 ble det innrapportert syv større eiendoms-skader med skadebeløp over 5 millioner kroner. Disse skadene ga et samlet skadebeløp på 57,6 millioner kroner. Det generelle skadebildet var positivt med fallende skadetall innen de fleste bransjene. Samlet skadeprosent var 77,5 prosent (81,3), og totalkostnadsprosenten var 103,7 prosent (107,7).

Regnskapet er i 2013 blitt belastet med 46,6 millioner kroner knyttet til årets og tidligere års naturskader. Denne effekten blir reversert som et element av resultatdisponeringen etter skatt.

Kapitalavkastning

Avkastningen på investerte midler var også i 2013 svært god. Alle aktivklassene bidro positivt, men særlig aksjeinvesteringene hadde en god inntjening.

Samlet avkastning på forvaltede midler ble 6,5 prosent (6,5). Aksjeporteføljen hadde en samlet avkastning på hele 29,2 prosent. Renteplasseringer i henholdsvis omløp og Hold-til-forfall ga 1,8 og 5,0 prosent avkastning. Selskapets eiendoms-investeringer hadde en avkastning på 7,4 prosent.

Driftskostnader

Kostnadsprosenten ble 26,2 prosent (26,4). Siden personmarkedsaktivitetene fortsatt er i en oppbyggingsfase, vil kostnadsandelen knyttet til denne porteføljen være høy. Kostnadsandelen for selskapets hovedsatsning innen Offentlig og Bedrift var 21,5 prosent. Selskapets satsning på IT-løsninger innebærer at det også i år er resultatført omfattende utviklingskostnader.

Gjennom IT-utvikling og andre effektiviserende tiltak legges det til rette for økt forretningsvolum uten tilsvarende kostnadsvekst.

Resultat og disponering

Resultatet før skatt for 2013 ble 189,9 millioner kroner (105,6).

(i millioner kroner)	2013	2012
Opptjent premie for egen regning	728,2	658,9
Andre inntekter	2,5	2,0
Finansinntekter og andre inntekter	221,6	209,0
Erstatningskostnader for egen regning	-564,1	-536,0
Sikkerhetsavsetninger m.v.	-7,4	-56,0
Driftskostnader	-190,8	-172,7
Driftsresultat før skatt	189,9	105,2
Skatt	-41,1	-17,4
Resultat etter skatt	148,8	87,8
Andre resultatkomponenter	-7,7	19,6
Totalresultat etter skatt	141,1	107,4
Endring avsetning til EK-fond	43,6	8,0
Netto konsernbidrag	0	17,4

Sammenligningstall for 2012 er omarbeidet grunnet endring i reglene om føring av pensjoner.

Styret i KLP Skadeforsikring AS anser at resultatregnskapet og balansen, med kontantstrømoppstilling samt noter, gir fyllestgjørende

informasjon om den løpende driften og den økonomiske stillingen ved utgangen av året. Styret bekrefter at regnskapet er avgitt i samsvar med forutsetningen om fortsatt drift i henhold til regnskapsloven. Styret anser selskapets egenkapital og buffere som tilfredsstillende.

(i millioner kroner)	2013
Årsresultat	141,1
disponeres slik:	
- fra naturskadefond	46,6
- til garantiordning	-3,0
- netto konsernbidrag	0
- overført annen egenkapital	-184,7
Sum disponering og overføring	-141,1

Skattemessig resultat for året var 142,2 millioner kroner. Overskuddet avgis som konsernbidrag. Selskapet mottar et konsernbidrag uten skatteeffekt på 102,4 millioner kroner, tilsvarende avgitt konsernbidrag fratrukket skatt.

Soliditet og egenkapital

Selskapets egenkapital økte i løpet av året med 148,7 millioner kroner til 974,2 millioner kroner. Selskapet har avsatt 527,0 millioner kroner i sikkerhetsavsetninger, mot et minstekrav på 242,0 millioner kroner.

Som følge av at forsikringsporteføljen har utviklet seg mot en mer balansert struktur mellom kort og langhalet forretning, erfarer selskapet en utflatning i balanseveksten. Samlede investeringer økte med 227 millioner kroner til 3 477 millioner kroner. Netto erstatningsreserver økte med 32 millioner kroner, og var 1 777 millioner kroner ved årsslutt.

Likviditetssituasjonen for selskapet har vært tilfredsstillende gjennom hele regnskapsåret. Netto kontantstrøm var negativ med 24,0 millioner kroner. Omlag halvparten av premieinnbetalingene skjer i

løpet av 1. kvartal. Kontantstrømmen vil variere fra år til år avhengig av utbetalingstakten på inntrufne skader.

Selskapet hadde ved utgangen av året en kapitaldekning på 40,0 prosent, sammenlignet med regelverkets krav på 8,0 prosent. KLP Skadeforsikring AS tilfredsstillte også kravene til solvenskapital med god margin.

Risikoforhold

KLP Skadeforsikring AS tilbyr forsikringsløsninger for offentlig sektor, bedrifter relatert til denne sektor og deres ansatte. Forsikringsvirksomhet er bygget på selskapets evne og vilje til å ta risiko. Grundige analyser av selskapets forsikringsporteføljer, og samspillet mellom disse, er sentralt i selskapets risikohåndtering. Analysene er med på å overvåke og kontrollere selskapets risiko.

Risikostrategien er basert på et omfattende modelleringsarbeid hvor det er tatt hensyn til forsikringsrisiko, finansrisiko og samspillet mellom disse. Selskapet har gjennom dette arbeidet definert sin risikobærende evne.

For å sikre en helhetlig risikokontroll er det etablert egen Risikostyreskomité hvor sentrale risikorelaterte tema blir diskutert og fremlegg for selskapets styre forberedt.

Regelmessige rapporter, analyser og evalueringer utfyller den samlede risikostyring i virksomheten.

Forsikringsmessig risiko

Ved beregning av selskapets risikopremier er storskaderisiko og re-assuranssekostnad hensyntatt. Reassuranseprogrammet begrenser selskapets egenregning per skadehendelse. En annen viktig element knyttet til reassuransen er økt forutsigbarhet rundt selskapets forsikringsresultat.

Som følge av stabilt høyt forretningsvolum og god soliditet, har selskapet god evne til å bære risiko for egen regning. Reassuranseprogrammet er optimalisert på bakgrunn av selskapets økonomiske stilling og risikoforhold i forsikringsporteføljen. Avgitt premie til reassuranse utgjør 7,0 prosent av brutto forfalte premier.

Selskapet har en stor andel forretning med lang avviklingstid, noe som sammen med en stor andel storskadeeksponert forretning, bidrar til at KLP Skadeforsikring AS har en høyere forsikringsrisiko enn markedet for øvrig. Selskapets voksende forretning innen personkundesegmentet bidrar til å stabilisere selskapets totale risikoresultater. Likeledes vil den gradvise økningen innen bedriftssegmentene over tid ha en stabiliserende effekt.

Finansiell risiko

KLP Skadeforsikring AS har en stor andel av sin forretning innenfor bransjer med personskader hvor det tar mange år før erstatningene

endelig fastsettes og utbetales. Dermed bygges det opp betydelige forsikringstekniske avsetninger. Finansinntektene utgjør således en stor andel av selskapets verdiskapning.

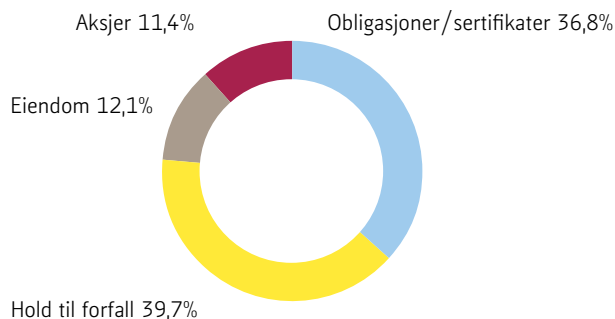
KLP Skadeforsikring AS forvaltet ved årets utgang 3 477 millioner kroner (3 250). Selskapets finansplasseringer håndteres av KLP Kapitalforvaltning AS, et søsterselskap i KLP-konsernet. Videre eier selskapet andeler i to sentralt plasserte eiendoms-ANS.

Selskapets økonomi- og analyseenhet følger løpende opp investeringsaktivitetene, og styret mottar jevnlig rapportering av status og analyser av investeringsporteføljens svingningsrisiko. Styret mottar også jevnlig en uavhengig statusrapport i forhold til gjeldende investeringsrammer.

Valutaterminer og rentederivater benyttes kun for sikringsformål.

Selskapet måler løpende sin risikoeksponering i investeringsporteføljen. Risikorammene relateres direkte til selskapets bufferkapital. Disse rammene følges minimum opp på månedlig basis, men vil overvåkes tettere dersom det oppstår finansiell uro. Selskapets risikoeksponering har ikke på noe måletidspunkt oversteget de fastsatte grensene.

Aktivasammensetning pr 31.12.2013

Samspillet mellom forsikrings- og finansiell risiko

Samspillet mellom forsikringsrisiko og finansiell risiko analyseres grundig. I dette arbeidet benytter selskapet blant annet simuleringsverktøy for å finne den optimale finansallokeringen.

Som et ledd i optimaliseringen har selskapet bygget opp en betydelig portefølje av hold-til-forfallobligasjoner hvor forfallsstrukturen er tilpasset utbetalingsprofilen for erstatningsreservene.

En stor andel av selskapets fremtidige erstatningsutbetalinger er knyttet opp mot inflasjon og G-utvikling. For å redusere konsekvensen av eventuell økt inflasjon og høy G-vekst har selskapet bygget opp eiendomsinvesteringer og en portefølje av obligasjoner der avkastningen er knyttet direkte opp mot konsumprisindeksen. Det er ønskelig at disse porteføljene øker over tid.

Motpartsrisiko

Den største ikke-statlige enkelteksponering i investeringsporteføljen utgjør 119,1 (106) millioner kroner, tilsvarende 3,4 (3,3) prosent av samlede investeringsaktiva.

Selskapet fikk i september innløst uten tap den ene investering man hadde mot institusjoner i PIIGS-landene, pålydende 30 millioner kroner.

Selskapet søker i sitt valg av reassurandører å spre avgitt ansvar på et bredt utvalg av reassurandører. Ingen reassurandør hadde svakere kreditt-rating enn A- ved avtaleinngåelse.

Likviditetsrisiko

KLP Skadeforsikring AS skal ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kort-siktig gjeld. Dette er sikret ved at en stor del av selskapets eiendeler er likvide.

I selskapets reassuranseavtaler har selskapet forbeholdt seg retten til å be om fremskyndet innbetaling når selskapet selv må utbetale store erstatningsbeløp knyttet til enkeltskader.

Likviditetsrisikoen for selskapet knytter seg således først og fremst til kostnader ved frigjøring av midler for å møte forpliktelser ved forfall.

Operasjonell risiko

Selskapet har fokus på de risikoer som ligger på det administrative plan. Formålet med dette er å sikre enhetlig og korrekt saksbehandling, stabilt driftsmiljø og gode rutiner for betjening av kundene. Selskapet er kvalitetssertifisert gjennom Veritas ISO 9001. Gjennom sertifiseringsordningen blir selskapets rutiner og kvalitetssikringen av disse revidert både av selskapet selv på jevnlig basis, og av Veritas på årlig basis.

Selskapets drift skjer i stor grad ved bruk av elektroniske hjelpemidler. Det er derfor stort fokus på sikring mot, og eventuell håndtering av, driftsavbrudd knyttet til IT-systemene.

Det er lagt vekt på gode kontrollrutiner for å sikre at selskapet til enhver tid oppfyller de krav og forventninger omverdenen setter til selskapet som en aktør i det norske finansmarkedet. Det legges vekt på å opptre som en trygg forretningspartner og at selskapets representanter tilfredsstiller strenge etiske krav. Selskapet har tilsluttet seg bransjens godkjenningsordning for selgere og rådgivere. Både teoretisk kunnskapsprøve og praktisk prøve er godkjent av Finans Norge. Alle selgere og kundekonsulenter i selskapet har gjennomgått og bestått prøven. Nye retningslinjer er nå utarbeidet og alle kundekonsulenter knyttet til salg mot personmarkedet vil bli sertifisert i henhold til disse.

Solvens 2

Analysen viser at selskapets soliditet er god også etter de kvantitative soliditetskravene som forventes innført.

Solvens 2 stiller også kvalitative krav til selskapets styring og kontroll. Selskapets nåværende rutiner danner et godt grunnlag for å møte disse kravene når disse innføres.

Selskapets datavarehus og rapporteringsrutiner danner videre et godt utgangspunkt for å møte Solvens 2 krav om transparens og offentliggjøring av informasjon.

Etikk i investeringsprosessen

KLP-konsernet har gjennom mange år vært en ledende aktør innen etisk og samfunnsansvarlig investeringsaktivitet. Disse retningslinjene legges også til grunn for KLP Skadeforsikring AS investeringsstrategi. FNs konvensjoner og normer for etiske vurderingskriterier er lagt til grunn ved investeringsbeslutninger. Som konsekvens av dette vil selskap som kan kobles til systematiske eller grove brudd på allment aksepterte miljø- og menneskerettighetsprinsipper, tobakksindustri og våpenproduksjon, ekskluderes fra investeringsporteføljen.

Eierkontroll og selskapsledelse

Selskapets vedtekter og gjeldende lovgivning gir føring for eierstyring, selskapsledelse og en klar rolledeling mellom styrende organer og daglig ledelse. KLP-konsernets selskapsstyring er i overensstemmelse med den norske anbefalingen for god eierstyring og selskapsledelse så langt dette er hensiktsmessig i forhold til den gjensidige selskapsformen. KLP Skadeforsikring AS følger de samme reglene.

Skadeforebyggende arbeid

KLP Skadeforsikring AS har stort fokus på det skadeforebyggende arbeidet i dialog og samhandling med kunder og eksterne kompetansemiljøer. Arbeidet skal:

- Redusere risikoen for skade på mennesker, miljø og materiell
- Være et positivt element i dialogen med kundene
- Være et positivt element for vårt renommé sett med kundens og samfunnets øyne

Selskapet har i mange år vært med i et prosjekt kalt Systematisk sikkerhetsforvaltning i kommunale bygg. Dette har vært et samarbeid med Direktoratet for samfunnssikkerhet og Beredskap og Norsk brannvernforening. For et drøyt år siden ble Direktoratet for Byggkvalitet (tidligere Statens Byggtekniske etat) med i prosjektet. KLP Skadeforsikring AS har sammenfattet erfaring fra 16 pilotkommuner/fylkeskommuner og utvidet tilbudet til å omfatte alle formålsbygg, kommunale eller private. Arbeidet er videreført som Systematisk HMS forvaltning i bygg. Nye veiledere skal ferdigstilles i løpet av 2014.

KLP Skadeforsikring AS forsterker samarbeidet med Norsk Kommunalteknisk Forening og IK-bygg. Dette for å sikre et tett og godt samarbeid med kommuner/fylkeskommuner innen tankesettet rundt systematisk sikkerhetsforvaltning. Hensikten er å få spredt kunnskapen om verdien

av dette langsiktige, systematiske HMS arbeidet i byggene. Selskapet deler opparbeidet kunnskap åpent innen skadeforebyggende temaer ved å arrangere fagdager for kommuner, fylkeskommuner og bedrifter rundt temaer som:

- Hva kan den enkelte skole selv gjøre for å forbedre inneklimaet
- Forebygging og håndtering av sopp-, råte og vannskader

I 2013 er det gjennomført 230 aktiviteter hvor til sammen 1800 personer har deltatt.

Kompetanse og informasjon fra prosjektene videregives til hele landet gjennom nyhetsbrev til kundene, artikler i KLP Magasinet, i direkte dialog med kunder og samarbeidspartnere og ved å forelese på konferanser.

Det har i 2013 vært gjennomført mer enn 60 tekniske befaringer. I det alt vesentlige har dette dreid seg om skoler og sykehjem. Fokus har i første rekke dreid seg om brann- og innbruddsikring. Momenter som fremkommer i resultatet av slike befaringer vil også ha en overføringsverdi for vurdering av kundens øvrige bygningsmasse. Det oppleves at det generelt er stor bevissthet rundt brann- og skaderisiko hos kundene, og at man med enkle tiltak kan redusere brannrisikoen.

Miljø

Offentlig sektor etterspør leverandører som tar miljø på alvor. Siden 2008 har KLP Skadeforsikring AS vært sertifisert som en Miljøfyrtårnbedrift. I de senere årene har hele KLP-konsernet vært Miljøfyrtårn-sertifisert.

Et sterkt miljøfokus er i tråd med selskapets verdier og samfunnsansvar. Selskapet søker å iverksette tiltak for å bedre miljøet på de områder selskapet kan påvirke. Konsernet har som mål å minimalisere papirbruken. Det foreligger innsamlingssystemer og returordninger knyttet til selskapets bruk av kontormateriell. Returnert kontor- og forbruksmaterieell blir satt i stand og gjenbrukt i den grad det er mulig.

Selv om selskapet som hovedregel ikke er direkte part ved skadeutbedring, stilles det miljørelaterte krav til eksterne samarbeidspartnere både innenfor skadeoppgjør, innkjøp og andre tjenester.

Selskapet har i sin innkjøpspolicy lagt til grunn en rekke kriterier, hvor flere omhandler leverandørens holdning til miljø, samfunnsansvar og etikk.

Organisasjon

Selskapet hadde ved utgangen av 2013 111 ansatte (107,6 årsverk) i fast stilling og 3 personer i engasjement. I tillegg kommer personalmessige ressurser knyttet til kjøpte tjenester fra morselskapet. Selskapet har kontorer i Oslo.

«Turnover» i 2013 var på 8,6 prosent (9 personer, herav en konsernintern). I samme periode ble 19 nye medarbeidere ansatt. Samlet

sykefravær var 5,9 prosent (5,1), fordelt med 1,4 prosent på korttidsfravær og 4,5 prosent på langtidsfravær. Samlet utgjør dette 1.532 fraværsdager. Langtidsfraværet økte med 1,5 prosentpoeng i forhold til 2012. Korttidsfraværet har derimot falt sammenlignet med 2012. Langtidsfraværet skyldes et fåtall ikke-jobbrelaterte fravær. I arbeidet med å redusere sykefraværet legges det vekt på aktiv oppfølging og tilrettelegging av arbeidsplassen til ansatte som har hatt langt sykefravær. Om mulig søkes det gradvis tilbakeføring til arbeidet.

Det avholdes kvartalsvise samarbeidsutvalgsmøter mellom ledelsen og de tillitsvalgte i selskapet. Vernearbeidet blir også diskutert i disse møtene. Det er i 2013 ikke meldt om arbeidsrelaterte skader eller ulykker blant de ansatte.

En god arbeidsplass

Årlig gjennomføres medarbeidertilfredshetsundersøkelser for å kunne få tilbakemelding fra medarbeiderne om arbeidsmiljøet. Selskapet har implementert en utvidet medarbeiderundersøkelse som i større grad fokuserer på «arbeidsglede» som begrep. Også denne målingen bekrefter at selskapet har en høy medarbeidertilfredshet, også målt mot finansbransjen forøvrig. Det er utarbeidet konkrete tiltak for både å opprettholde dagens nivå - og for på enkelte områder å forbedre det. Høy tilfredshet er en nødvendig forutsetning for å tiltrekke, utvikle og beholde høyt kvalifiserte medarbeidere. Endrede krav fra omgivelsene krever tilpasning av ansattes arbeidsinnhold og kompetanse i tråd med det selskapet til enhver tid skal levere til kundene. Personal- og lønnspolitikken må derfor balanseres mellom kostnadseffektivitet, markedstilpasning og fleksibilitet.

Likestilling og mangfold

KLP-konsernet har nedfelt en policy for likestilling og mangfold basert på respekt for tanken om likeverd og rettferdighet. KLP Skadeforsikring AS har tilsluttet seg denne policyen. Gjennom 2013 er policy og målsettinger for likestilling og mangfold videreført.

Nye medarbeidere gjennomgår et introduksjonsprogram hvor de gjøres kjent med KLPs verdigrunnlag, etiske retningslinjer og policy for likestilling og mangfold. Selskapet skal derfor fortsette å tilby fleksible arbeidsordninger, hjemmekontor og annet, der det er mulig i forhold til stillingens innhold, for å redusere ulikheter i tilpasningen mellom arbeidsliv og privatliv. Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn er sett på i forbindelse med lønnsoppgjør for å unngå ubegrunnede lønnsforskjeller. Så langt selskapet kan bedømme er det ikke ubegrunnede lønnsforskjeller mellom kvinner og menn.

Målsettingen om minst 40 prosent av hvert kjønn blant selskapets ledere på alle nivåer er nådd kun på nivå 2. Dette følges opp via rapportering på blant annet utdanningsstøtte og internrekruttering til lederstillinger. Man skal også aktivt søke å finne kvinnelige kandidater ved ansettelser ved å innkalle et flertall av kvinner til intervju, samt aktivt søke å motivere avdelingsleder for større oppgaver. Selskapet skal også jobbe for en god kjønnsfordeling ved nyvalg til styret.

Kjønnsfordelingen i KLP Skadeforsikring AS ser slik ut, fordelt på ledernivå og øvrige ansatte:

Funksjon i bedriften	Kvinner		Menn		Totalt Antall
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	
Antall Ledernivå 1	1	16,7 %	5	83,3 %	6
Antall Ledernivå 2	4	44,4 %	5	55,6 %	9
Øvrige ansatte	52	54,2 %	44	45,8 %	96
Totalt ansatte	57	51,4 %	54	48,6 %	111

Ved utgangen av året var 3 av 6 (50 prosent) styremedlemmer kvinner.

Samfunnet er i konstant utvikling og setter nye krav til konsernet. Et eksempel på dette er økte forventninger til språkkunnskaper for å møte mangfoldet hos våre kunder i forhold til å kunne yte enda bedre service. KLP må således reflektere mangfoldet i samfunnet for øvrig, og være seg dette bevisst i hver rekrutteringsprosess. Som tiltak skal konsernet fortsette å ha en eksplisitt mangfoldformulering på karrieresidene.

Framtidsutsikter

Offentlige innkjøpsregler tilsier at om lag hver fjerde kommune vil komme på anbud hvert år. Indikasjoner tilsier også at svært mange av selskapets offentlige kunder vil komme på anbud i løpet av 2014. Selskapet ser på dette som en mulighet for ytterligere vekst innenfor kjernemarkedene.

Det er stor mobilitet i kundemassen og dermed lavere fornyelsesrater hos selskapene. Dette vil i særlig grad ha effekt innen personkunde-segmentet.

Som et ledd i konsernets samlede satsning mot medlemmene i KLP, vil selskapet i 2014 øke innsatsen innen personmarkedet ytterligere.

Selv om forsikringsresultatet for 2013 var godt oppleves premienivået innenfor flere av bransjene å være for lavt, noe som til dels kan forklares gjennom sterk konkurranse. Det vil derfor være en utfordring å oppnå ønsket vekst samtidig med en nødvendig prisøkning.

Som følge av endret kundeferd vil mange av de største aktørene investere kraftig i digitale kanaler med formål å styrke kundeloyaliteten. Selskapet er bevisst denne utfordringen, og har i sin prioritering av teknologisk utvikling lagt disse utviklingstrekkene til grunn.

Konsernet lanserte i 2012 en ny Kundeside rettet mot kommunale kunder. Her har kundene muligheten til innsyn i alle sine kundeforhold i konsernet, og vil etter hvert få tilgang til en rekke selvbetjeningsløsninger. En ny web-basert kundeside for personmarkedet ble lansert 6. januar 2013. Disse kundesidene er i løpet av året videre utviklet og selskapets kunder har nå en effektiv portal for betjening av sine forsikringsbehov. Denne utviklingen vil fortsette i årene som kommer.

Årets kundeundersøkelse utført av EPSI (European Performance Satisfaction Index) viser at kundetilfredsheten i forsikringsbransjen har gått frem. Det er særlig gledelig at hovedfunnene i bedriftsmarkedet viser at KLP Skadeforsikring AS nok en gang oppnår best kundetilfredshet og scorer jevnt over høyt på alle måleparametrene.

Oslo, den 27. februar 2014

 Sverre Thornes
 Styreleder

 Toril B. Ressem

 Inger Østensjø

 Reidun W. Ravem

 Tore Tenold
 Administrerende direktør

 Reidar Mæland

 Bengt K. Hansen
 Ansattevalgt representant

TORIL B. RESSEM

BENGT K. HANSEN

SVERRE THORNES

REIDAR MÆLAND

INGER ØSTENSJØ

REIDUN W. RAVEM

KLP Skadeforsikring AS Resultatregnskap

Note	Tusen kroner	2013	2012
TEKNISK REGNSKAP			
4	Forfalte bruttopremier	832 248	750 279
4	Avgitte gjenforsikringspremier	-57 842	-58 992
	Endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie	-45 498	-33 098
	Endring i gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie	-729	758
	Premieinntekter for egen regning	728 179	658 948
	Allokert investeringsavkastning overført fra ikke-teknisk regnskap	42 488	37 027
	Andre forsikringsrelaterte inntekter	2 479	2 046
	Brutto betalte erstatninger	-613 224	-588 420
	Gjenforsikringsandel av betalte bruttoerstatninger	80 577	52 532
	Endring i brutto erstatningsavsetning	55 918	30 438
	Endring i gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetninger	-87 391	-30 576
4	Erstatningskostnader for egen regning	-564 120	-536 027
19	Salgskostnader	-51 012	-44 562
	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	-139 821	-128 162
20	Forsikringsrelaterte driftskostnader	-190 833	-172 724
	Resultat av teknisk regnskap før sikkerhetsavsetninger	18 194	-10 729
	Endring i sikkerhetsavsetning mv.	-7 392	-56 048
	Resultat av teknisk regnskap	10 802	-66 777
IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
	Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	100 447	121 735
	Verdiendringer på investeringer	104 630	91 583
	Realisert gevinst og tap på investeringer	21 379	258
	Administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader	-5 750	-5 387
6	Netto inntekter fra investeringer	220 706	208 189
	Allokert investeringsavkastning overført til teknisk regnskap	-42 488	-37 027
	Andre inntekter	845	838
	Resultat av ikke-teknisk regnskap	179 063	172 000
	Resultat før skattekostnad	189 865	105 223
22	Skattekostnad	-41 076	-17 420
	Resultat før andre resultatkomponenter	148 789	87 803
	Andre resultat komponenter		
	Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte	-10 628	27 244
	Skatt på resultatkomponenter	2 976	-7 628
	TOTALRESULTAT FØR ENDRING I AVSETNINGER	141 137	107 419
	TOTALRESULTAT	141 137	107 419
	Herav:		
	Endring i avsetning til naturskadefondet	46 573	9 696
	Endring i garantiordningen	-2 982	-1 686
	Netto konsernbidrag	0	17 404
	Årsresultatdisponeringer til(-) / fra(+) annen egenkapital	-184 727	-132 833
	Sum	-141 137	-107 419

KLP Skadeforsikring AS Balanse

Note	Tusen kroner	2013	2012
EIENDELER			
	Aktiverte IT-systemer	13 912	18 171
15	Immaterielle eiendeler	13 912	18 171
9	Investeringer som holdes til forfall	519 787	748 126
9	Utlån og fordringer	861 202	682 512
7	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	1 380 988	1 430 638
	Aksjer og andeler aksjefond	395 694	368 181
	Andeler i eiendomselskaper	419 326	309 684
8,12	Aksjer og andeler	815 020	677 864
9	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	840 437	680 564
9,12	Andeler rentefond	433 550	433 136
	Andre finansielle eiendeler	7 152	28 171
7,9	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	2 096 159	1 819 735
	Sum investeringer	3 477 147	3 250 373
	Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie	11 132	11 861
	Gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning	99 588	186 979
4	Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser	110 720	198 839
	Fordringer på forsikringstakere	102 485	74 787
	Fordringer i forbindelse med gjenforsikring	28 381	8 392
	Andre fordringer	528	352
	Fordringer	131 393	83 532
	Bankinnskudd	31 773	55 807
	Andre eiendeler	31 773	55 807
	SUM EIENDELER	3 764 946	3 606 723

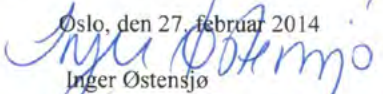
KLP Skadeforsikring AS Balanse

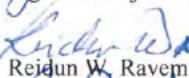
Note	Tusen kroner	2013	2012
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			
Innskutt egenkapital			
	Aksjekapital	220 000	220 000
	Annen innskutt egenkapital	140 866	140 866
13,14	Innskutt egenkapital	360 866	360 866
Opptjent egenkapital			
	Avsetning til naturskadefondet	154 373	200 946
	Avsetning til garantiordningen	32 187	29 205
14	Fond mv.	186 560	230 151
Annen opptjent egenkapital		426 808	234 452
14	Opptjent egenkapital	613 368	464 603
	Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	218 817	173 319
	Brutto erstatningsavsetning	1 876 857	1 932 775
	Sikkerhetsavsetninger	527 048	519 656
4	Forsikringsforpliktelser brutto	2 622 722	2 625 750
21	Pensjonsforpliktelser o.l	52 066	36 107
22	Øvrig utsatt skatt	1 046	10 409
Avsetninger for forpliktelser		53 111	46 516
	Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	37 641	30 498
	Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	2 940	899
7	Forpliktelser til kredittinstitusjoner	5	52 004
	Konsernbidrag	39 835	0
	Forpliktelser innen konsern	11 953	7 860
	Andre forpliktelser	10 934	6 966
Forpliktelser		103 308	98 228
	Andre påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	11 570	10 760
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter		11 570	10 760
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		3 764 946	3 606 723

Sverre Thorne
Styreleder

Toril B. Ressem

Oslo, den 27. februar 2014

Inger Østensjø

Reidun W. Ravem

Tore Tenold
Administrerende direktør

Reidar Mæland

Bengt K. Hansen
Ansattevalgt representant

KLP Skadeforsikring AS Oppstilling av endringer i egenkapitalen 31.12.2013

2013

Tusen kroner	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2013	360 866	472 232	833 098
Resultat	0	148 789	148 789
Utvidet resultat	0	-7 652	-7 652
Sum totalresultat	0	141 137	141 137
Transaksjoner med eierne			
Netto konsernbidrag	0	0	0
Sum transaksjoner med eierne	0	0	0
Egenkapital 31.12.2013	360 866	613 368	974 234

2012

Tusen kroner	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2012	360 866	358 131	718 997
Implementeringseffekt korridor	0	-18 351	-18 351
Ny egenkapital 01.01.2012	0	339 780	700 646
Resultat	0	79 282	79 282
Utvidet resultatregnskap			
Pensjonsforpliktelse, endring IB korridor	0	27 244	27 244
Skatt på estimatavvik ført direkte mot EK		-7 628	-7 628
Sum utvidet resultat	0	19 616	19 616
Sum totalresultat	0	98 898	98 898
Transaksjoner med eierne			
Netto konsernbidrag	0	17 404	17 404
Sum transaksjoner med eierne	0	17 404	17 404
Andre endringer			
Prinsippendringer:			
Nullstilling av pensjonskorridor	0	8 521	8 521
Sum andre endringer	0	8 521	8 521
Egenkapital 31.12.2012	360 866	464 603	825 470

KLP Skadeforsikring AS Kontantstrømpstilling

Tusen kroner	2013	2012
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER		
Innbetalte premier direkte forsikring	805 687	734 845
Utbetalte gjenforsikringspremier	-57 842	-58 992
Utbetalte erstatninger og forsikringsytelser direkte forsikring	-580 715	-574 134
Innbetalte gjenforsikringsoppgjør for erstatninger og forsikringsytelser	63 022	66 772
Utbetalinger til andre leverandører for varer og tjenester	-114 293	-117 747
Utbetalinger til ansatte, pensjonsinnretninger, arbeidsgiveravgift mv.	-94 733	-75 607
Utbetaling av renter	-2 428	-162
Innbetaling av renter	104 337	99 534
Utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	-405	-209
Innbetalinger vedrørende verdipapirer	654 911	581 310
Utbetalinger vedrørende verdipapirer	-797 667	-690 052
Netto inn- og utbetalinger for kjøp/salg av andre verdipapirer med kort løpetid	-30 980	83 502
Netto inn- og utbetalinger fra eiendomsvirksomheten	27 072	33 300
NETTO KONTANTSTRØM FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER	-24 034	82 360
NETTO KONTANTSTRØM FRA INVESTERINGSAKTIVITETER	0	-3 152
NETTO KONTANTSTRØM FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER	0	-44 284
NETTO ENDRING I BANKINNSKUDD	-24 034	34 925
BEHOLDNING AV BANKINNSKUDD VED PERIODENS BEGYNNELSE	55 807	20 882
BEHOLDNING AV BANKINNSKUDD VED PERIODENS SLUTT	31 773	55 807

Note 1 Generell informasjon

KLP Skadeforsikring AS leverer skadeforsikring til kommuner, fylkeskommuner, helseforetak og bedrifter både i offentlig og privat sektor. Selskapet leverer også forsikringsprodukter til personmarkedet, primært mot KLPs pensjonskunder. Det største produktområdet er forsikring til offentlig sektor.

KLP Skadeforsikring AS er et aksjeselskap registrert og hjemmehørende i Norge. KLP Skadeforsikring AS er et heleid datterselskap

av Kommunal Landspensjonskasse (KLP). Selskapet har hovedkontor i Dronning Eufemias gate 10, 0191 Oslo.

Selskapets årsregnskap for 2013 ble vedtatt av selskapets styre den 27.02.2014.

Note 2 Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsipper

Nedenfor følger en beskrivelse av de vesentligste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelse av selskapsregnskapet. Disse prinsippene er benyttet konsistent for alle perioder som er presentert, dersom ikke annet fremgår.

2.1 BASISPRINSIPPER

Årsregnskapet for KLP Skadeforsikring AS er utarbeidet i samsvar med «Lov om årsregnskap m.v. (regnskapsloven)» av 17. juli 1998 nr. 56 og Forskrift nr. 1241 av 16. desember 1998, «Forskrift for årsregnskap m.m. for forsikringsselskaper» (årsregnskapsforskriften) samt forskrift av 20. desember 2011 om endring i forannevnte forskrift nr. 1241.

Selskapet benytter seg av valgadgangen i årsregnskapsforskriften til å gjennomføre innregning og måling i tråd med «Forskrift om forenklet IFRS» fastsatt av Finansdepartementet 21. januar 2008. Dette innebærer i hovedsak at innregning, måling og noteopplysninger følger internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) og god regnskapskikk.

Selskapsregnskapet er utarbeidet med utgangspunkt i prinsipp om historisk kost, med følgende unntak:

- Finansielle eiendeler og gjeld (herunder finansielle derivater) er vurdert til virkelig verdi over resultatet.
- Eierandeler i eiendomsselskaper som er heleid i KLP-konsernet er vurdert etter egenkapitalmetoden.
- Utlån og fordring og finansielle eiendeler som holdes til forfall vurderes til amortisert kost.

For å utarbeide selskapsregnskap etter årsregnskapsforskriften, må ledelsen foreta regnskapsmessige estimater og skjønnsmessige vurderinger. Dette vil påvirke selskapets regnskapsførte verdi av eiendeler og gjeld, inntekter og kostnader. Faktiske tall vil kunne avvike fra benyttede estimater. Områder hvor det er utvist skjønnsmessige vurderinger og estimater av vesentlig betydning for selskapet er beskrevet i note 3.

Alle beløp er presentert i tusen kroner uten desimal med mindre annet er angitt.

Regnskapet er satt opp etter forutsetning om fortsatt drift.

2.2 SEGMENTINFORMASJON

Selskapets forretningsmessige segmenter er definert i forhold til forretningsområder hvor risiko og avkastning skiller seg fra hverandre. Selskapets segmenter er inndelt i offentlig/bedrift og personmarked.

2.3 OMBREGNING AV TRANSAKSJONER I UTENLANDSK VALUTA

a) Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta

Selskapsregnskapet presenteres i norske kroner (NOK), som er den funksjonelle valutaen til selskapet.

b) Transaksjoner og balanseposter

Transaksjoner i utenlandsk valuta er omregnet til norske kroner ved å benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet. Valutagevinster – og tap på transaksjoner i utenlandsk valuta resultatføres. Det gjelder også omregning av pengeposter (eiendeler og gjeld) på balansedagen.

Omregningsdifferanser på ikke-pengeposter inngår som del av gevinst og tap ved vurdering til virkelig verdi. Omregningsdifferanser knyttet til ikke-pengeposter som aksjer til virkelig verdi over resultatet, inngår som et element i resultatført verdiendring.

2.4 IMMATERIELLE EIENDELER

Selskapets immaterielle eiendeler består i all hovedsak av aktiverte IT-systemer. Ved kjøp av nytt IT-system aktiveres direkte henførbare kostnader utbetalt til systemleverandør, samt ekstern konsulentbistand og internt medgåtte kostnader for å få systemet installert og klart til bruk.

Ved videreutvikling av IT-systemer aktiveres både eksterne og interne kostnader jfr. ovenfor. Systemendringer som betraktes som vedlikehold kostnadsføres løpende.

Når et IT-system er ferdigstilt, avskrives aktiverte kostnader lineært over forventet brukstid (3 – 12 år). Ved senere aktiveringer grunnet videreutvikling avskrives disse over den opprinnelig fastsatte brukstid med mindre påkostningen øker systemets totale forventede brukstid.

Ved indikasjon på at balanseført verdi av et aktivert IT-system er høyere enn gjenvinnbart beløp, foretas det test for verdifall. Hvis balanseført verdi er høyere enn gjenvinnbart beløp (nåverdi ved fortsatt bruk/eie), foretas det nedskrivning til gjenvinnbart beløp.

2.5 FINANSIELLE EIENDELER

Selskapets finansielle eiendeler er inndelt i følgende kategorier: Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat, lån og fordringer og finansielle eiendeler som holdes til forfall. Hensikten med eiendelen bestemmer klassifikasjonen, og ledelsen foretar klassifiseringen ved anskaffelse av den finansielle eiendelen.

a) Virkelig verdi over resultatet

Denne kategorien inndeles i to underkategorier: 1) Holdt for omsetning, 2) frivillig kategorisert til virkelig verdi over resultat ved anskaffelse etter virkelig verdi opsjon.

Finansielle eiendeler holdt for omsetning er eiendeler som er anskaffet primært med henblikk på å gi fortjeneste fra kortsiktige prissvingninger. Selskapets derivater inngår i denne kategorien. Virkelig verdi er fastsatt ut i fra observerbare kurser i et aktivt marked, eller der slik pris ikke finnes, gjennom intern modell med jevnlig innhentning av eksterne prising for å kvalitetssikre intern prisingmodell.

Finansielle eiendeler frivillig kategorisert til virkelig verdi over resultat ved anskaffelse består av finansielle eiendeler som forvaltes som en gruppe, og hvor deres inntjening vurderes og rapporteres til ledelsen på grunnlag av virkelig verdi. Størrelsen på porteføljen bestemmes ut fra selskapets ønskede risikoeksponering mot rente- og aksjemarkedet.

Gevinst eller tap fra endringer i virkelig verdi av eiendeler klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, medtas i resultatregnskapet i den perioden de oppstår. Dette inngår i linjen «Verdiendringer på investeringer».

Kupongrenter er inntektsført etter hvert som de er påløpt, og inngår i linjen «Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler». Aksjeutbytte innregnes i resultatet i linjen «renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler» når selskapets rett til utbytte er fastslått.

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt i forhold til observerbar kjøpskurs i et aktivt marked, eller der slik kjøpskurs ikke finnes, gjennom interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne data.

b) Lån og fordringer

Lån og fordringer er finansielle eiendeler, med unntak av derivater, med faste eller bestembare betalinger, og som ikke omsettes i et aktivt marked eller som selskapets har intensjon om å selge på kort sikt eller har øremerket til virkelig verdi over resultat.

Lån og fordringer er inndelt i to underkategorier:

- i) Lån og fordringer tilknyttet investeringsvirksomheten.
- ii) Lån og fordringer øvrige inklusive fordringer på forsikringstakere.

Lån og fordringer i investeringsvirksomheten består av obligasjoner til amortisert kost som ikke er priset i et aktivt marked.

Lån og fordringer øvrige inklusive premiefordringer består av premiefordringer og diverse øvrige fordringer.

Lån og fordringer innregnes i balansen første gang til virkelig verdi.

Påfølgende måling skjer til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode med eventuelt nedskrivning for tap.

Effektiv rente på lån og fordringer i investeringsvirksomheten resultatføres og inngår i linjen «Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler».

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne data.

c) Finansielle eiendeler som holdes til forfall

Finansielle eiendeler som holdes til forfall består av finansielle eiendeler, som ikke er derivater, og som har faste eller bestembare betalinger og definert et forfallstidspunkt, og som selskapet har intensjon og evne til å holde til forfall, med unntak for:

- a) De som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet.
- b) De som oppfyller definisjonen til lån og fordringer.

Finansielle eiendeler som holdes til forfall innregnes i balansen første gang til virkelig verdi. Påfølgende måling skjer til amortisert kost med bruk av effektiv rentemetode med fradrag for nedskrivning for tap, og denne verdiendringen inngår i linjen «Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler» i resultatregnskapet.

Virkelig verdi er fastsatt ut i fra observerbare kurser i et aktivt marked.

Kjøp og salg av finansielle eiendeler regnskapsføres på handelsdato, det vil si når selskapet har forpliktet seg til å kjøpe eller selge den finansielle eiendelen. Finansielle eiendeler innregnes til virkelig verdi fra det tidspunkt selskapet overtar rettigheter og forpliktelser knyttet til eiendelen. Direkte kjøpsomkostninger inkluderes i anskaffelseskost med unntak for kjøpsomkostninger knyttet til eiendeler til virkelig verdi over resultat. For disse eiendelene kostnadsføres kjøpsomkostningene direkte. For finansielle eiendeler hvor kjøpsomkostninger inngår i anskaffelseskost, vil differansen mellom transaksjonskurs inklusive kjøpsomkostninger danne grunnlag for verdiendring mot sluttkurs på handelsdagen. Finansielle eiendeler fraregnes når selskapet ikke lenger har rett til å motta kontantstrømmen fra eiendelen eller selskapet har overført all risiko og rettigheter knyttet til eierskapet.

2.6 ANDELER I EIENDOMSSLESKAPER

Selskapet eier fast eiendom gjennom ansvarlige selskaper som er heleid i KLP-konsernet. Disse andelene er klassifisert som «Andeler i eiendomsselskaper». Andelene innregnes etter egenkapitalmetoden. Det innebærer at selskapets andel av over eller underskudd i de ansvarlige selskapene resultatføres og tillegges balanseført verdi sammen med ikke resultatførte egenkapitalendringer.

Eiendommene i de ansvarlige selskapene verdsettes og regnskapsføres til virkelig verdi. Selskapet benytter KLP konsernets verdsettelsesmodell for å beregne markedsverdi.

Verdsettelsesmetoden er basert på neddiskontering av eiendommens forventede netto kontantstrøm med markedets avkastningskrav. Ved beregning av netto kontantstrøm benyttes i utgangspunktet markedsleie til gjeldende betingelser, mens det for perioder etter kontraktsutløp

fastsettes en antatt markedsleie. Videre hensyntas et inntektsfradrag basert på forventet ledighet, forventede påkostninger og normale drifts-kostnader.

Forventet kontantstrøm neddiskonteres med et avkastningskrav som fastsettes med grunnlag i den risikofrie renten (10-års norsk statsobligasjonsrente) justert med et tillegg for estimat på en 20-års risikofri rente. Estimert på 20-årsrenten tilsvarer helningen på swapkurven mellom 10 og 20 år. Den risikofrie renten tillegges så et administrasjonstillegg som tilsvarer driftskostnader i KLP Eiendom AS, og består av de kostnader som ikke er direkte henførbare til den enkelte forvaltningseiendom. Til sist legges det på en risikopremie som fastsettes ut i fra risikovilligheten blant investorene i eiendoms-markedet hensyntatt eiendomsspesifikke forhold som geografi, eiendomstype, leietakere med mer.

Kvartalsvis takseres et fast utvalg av eiendomsmassen til konsernet av eksterne, uavhengige og kvalifiserte aktører. Ved vesentlig avvik fra egen vurdering av virkelig verdi analyseres differansene og verdsettelsesmodellens parametere justeres dersom dette viser seg nødvendig.

2.7 ALLOKERT INVESTERINGS-AVKASTNING

Investeringsavkastningen registreres i det ikke-tekniske regnskap. En andel av investeringsavkastningen overføres (allokeres) fra det ikke-tekniske regnskap til det tekniske regnskap.

Ved beregning av allokert investeringsavkastning benyttes et beregningsgrunnlag svarende til «Forsikringsfond brutto» med fradrag for posten «Andre tekniske avsetninger». I tillegg inngår posten «Gjenforsikringsandel av brutto forpliktelser» i beregningen. Beregningsgrunnlaget fastsettes som et gjennomsnitt for regnskapsåret. Ved gjennomsnittsberegningen benyttes opplysninger om ovennevnte balansepost relatert til inngående og utgående balanser samt opplysninger fra balanseoppstillingen kvartalsvis.

Som forsikringsteknisk rente anvendes regnskapsårets gjennomsnittlige rente på statsobligasjoner med gjenstående løpetid på tre år. Av praktiske årsaker er gjennomsnittet for 2012 og 2013 beregnet ved å anvende data for perioden medio desember forutgående år til medio desember inneværende år. Gjennomsnittlig forsikringsteknisk rente for 2013 er beregnet av Finanstilsynet til 1,62 prosent. For 2012 var den beregnet til 1,44 prosent.

2.8 MOTREGNING

Finansielle eiendeler og finansiell gjeld er bare motregnet i den grad det foreligger en juridisk rett til å motregne forpliktelse mot fordring, samt at forfallstidspunktet for eiendelen samsvarer med forfallstidspunktet for forpliktelsen.

2.9 FORSIKRINGSKONTRAKTER

Selskapet definerer forsikringskontrakter i tråd med IFRS 4. Et avgjørende vilkår for at en kontrakt defineres som forsikringskontrakt er at den må inneholde betydelig forsikringsrisiko. Produktene selskapet tilbyr tilfredsstillende kravet om betydelig forsikringsrisiko etter denne definisjonen.

Det er gjennomført tilstrekkelighetstest for å kontrollere at nivået på de regnskapsførte forpliktelsene på forsikringskontraktene står i forhold til

forsikringskundernes kontraktsmessige rettigheter. Selskapets avsetninger tilfredsstillende kravene i denne testen, og IFRS 4 stiller ikke ytterligere krav til reservering. Selskapet har derfor benyttet gjeldende norsk regelverk for regnskapsføring av forsikringskontrakter.

2.10 PRODUKTER

I skadeforsikring tilbys følgende produkter:

Yrkesskade og Trygghet

Forsikringskontrakter som dekker kundenes arbeidstagerer for yrkesskader som faller inn under yrkesskadeloven og hovedtariffavtalen. I tillegg tegnes forsikringskontrakter som dekker arbeidstagerne for ulykke i fritiden.

Ulykke

Forsikringskontrakter som dekker kunden for ulykker i fritiden. Det tegnes også forsikringskontrakter som dekker skoleelever i skoletiden.

Brann-Kombinert

Forsikringskontrakter som dekker skade på kundenes eiendommer og eventuelle verditap som påføres kunden ved skade eller tap av eiendommen. Produktet inkluderer også en obligatorisk naturskadedekning.

Motorvogn

Forsikringskontrakter som dekker skade oppstått ved bruk av kundenes motorvogner.

Ansvar

Forsikringskontrakter som dekker skade påført tredjeperson som en følge av kundenes virksomhet.

Reise

Forsikringskontrakter som dekker skader og tap oppstått på reiser.

Barneforsikring

Forsikringskontrakter som dekker utgifter ved ulykker eller alvorlig sykdom samt inntektsbortfall (uførepensjon).

Risikoen for selskapet reduseres gjennom tegning av reassuranskontrakter som dekker erstatninger over gitte beløp pr. skade i alle bransjer nevnt over.

2.11 FORSIKRINGSTEKNISKE AVSETNINGER

Selskapet skal til enhver tid ha forsikringstekniske avsetninger som gir full dekning av det forsikringstekniske ansvar og annen risiko avledet av forsikringsvirksomheten. Selskapets avsetninger skal i alle tilfeller til enhver tid oppfylle de minstekrav til avsetninger som følger av forskrifter eller av vedtak og regler gitt i medhold til «Forskrift om forsikringstekniske avsetninger og risikostatistikk i skadeforsikring» av 10. mai 1991 nr 301 og «Utfyllende forskrift om forsikringstekniske avsetninger og risikostatistikk i skadeforsikring» av 18. november 1992 nr. 1242 med oppdateringer.

Følgende fond inngår forsikringstekniske avsetninger:

Avsetning for ikke opptjent premie

Premieavsetningen utgjør den ikke opptjente del av forfalt premie ved regnskapsårets slutt.

Erstatningsavsetning

Avsetningen omfatter avsetninger knyttet til skader som er meldt, men ikke oppgjort. Videre gjelder det skader som er inntruffet men ikke meldt ved regnskapsårets slutt. Avsetningen inkluderer avsetning til indirekte skadebehandlingskostnader.

Sikkerhetsavsetning

Sikkerhetsavsetning skal sikre selskapets evne til å dekke erstatningsansvar for egen regning grunnet ekstraordinære skadeforløp.

Forsikringslovgivningens krav til forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikring er ikke utelukkende knyttet til eksisterende kontrakter med kundene. Tre typer avsetninger faller derfor utenfor den regnskapstekniske gjeldsdefinisjonen, og inngår dermed i selskapets regnskapsmessige egenkapital.

a) Garantiordning

Avsetning til garantiordningen er ment å dekke mulige fremtidige utbetalinger som følger av at et annet skadeforsikringselskap ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser. Avsetningen tilsvarer 1,5 prosent av de tre siste års opptjente bruttopremie. Avsetning til garantiordningen er å betrakte som en betinget forpliktelse og må således klassifiseres som egenkapital.

b) Naturskadefond

Avsetning til naturskadefondet er ment å dekke mulige fremtidige utbetalinger til erstatninger knyttet til fremtidige naturskader. Avsetningen reflekterer forsikringsrisiko, og foretas med utgangspunkt i eksisterende kontrakter, men avsetningen fjernes ikke ved kontraktens opphør. Anvendelse av fondet kan således gå til dekning av fremtidige naturskader som ikke er knyttet til eksisterende forsikringskontrakter. Avsetninger knyttet til fremtidige hendelser kan ikke klassifiseres som en forpliktelse og må derfor klassifiseres som egenkapital.

c) Reassuranseavsetningen

Reassuranseavsetningen representerer avsetning til dekning av de

kostnader som påløper hvis en eller flere av selskapets reassurandører ikke dekker sine andeler av de samlede erstatningsforpliktelser. Reassuranseavsetningen klassifiseres som egenkapital og presenteres som en del av annen opptjent egenkapital.

2.12 PENSJONSFORPLIKTELSE ERGNE ANSATTE

Ved beregning av selskapets pensjonsforpliktelse anvendes IAS 19 Ytelser til ansatte. Selskapets pensjonsforpliktelser er forsikringsmessig delvis dekket gjennom offentlig tjenstepensjon i KLP ved medlemskap i Fellesordningen for kommuner og bedrifter («Fellesordningen»). Pensjonsansvar utover Fellesordningen dekkes over driften. Selskapet har en ytelsesbasert pensjonsordning for sine ansatte.

Regnskapsmessig forpliktelse for ytelsesordningene er nåverdien av forpliktelsen på balansedagen, med fradrag for virkelig verdi av pensjonsmidlene. Bruttoforpliktelsen er beregnet av aktuar som anvender lineær-metoden ved beregningen. Bruttoforpliktelsen diskonteres til nåverdi ved bruk av rentene på norske høykvalitets obligasjoner. Gevinster og tap som oppstår ved rekalkulering av forpliktelsen som følge av erfaringsavvik og endringer i aktuarmessige forutsetninger føres mot egenkapitalen via utvidet resultat i perioden de oppstår. Virkningen av endringer i ordningens ytelser resultatføres umiddelbart.

Presentasjon av pensjonskostnaden i resultatregnskapet følger av IAS 1. Av denne standarden fremkommer det valgadgang for netto renteelementet som kan klassifiseres enten som en driftsrelatert kostnad eller som en finanskostnad. Det valget som selskapet gjør må følges konsekvent for senere perioder. Selskapet har presentert pensjonskostnaden under regnskapslinjen «Forsikringsrelaterte driftskostnader», mens netto renteelementet er presentert i regnskapslinjen «Administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader». Estimataavviket er klassifisert i «utvidet resultat».

Endringene i IAS 19 har pliktig anvendelse fra regnskapsår som starter 1. januar 2013, med retrospektiv anvendelse på 31.12.2012 tallene. Tabellen under gir en spesifikasjon av de beløpsmessige påvirkningene standarden har hatt:

Beløp i tusen kroner	Avlagt regnskap i 2012	Året 2012 Effekt IAS 19	Regnskap for 2012 Omarbeidet
Resultatregnskap			
Pensjonskostnader	16 985	-1 513	15 472
Netto finanskostnad	0	1 885	1 885
Skattekostnad	0	0	0
Resultat for perioden	16 985	372	17 357
Øvrige resultatelementer for perioden			
Estimataavvik pensjoner, inkl. arbeidsgiveravgift	0	-27 244	-27 244
Skatt på øvrige resultatelementer	0	7 628	7 628
Totalresultat	16 985	-19 244	-2 259
Balance			
Pensjonsforpliktelse	44 628	-8 521	36 107
Utsatt skatt/-skattefordel	0	7 628	7 628
Egenkapital			
Sum egenkapital	463 711	893	464 604

Endringer i ytelser til ansatte er gjennomført ved omarbeiding av sammenligningstall, og overgangseffekten er ført direkte mot egenkapitalen 1. januar 2013, og som det fremkommer av egenkapitaloppstillingen har denne effekten ført til en økning av annen egenkapital på 8,5 millioner kroner.

2.13 SELSKAPETS EGENKAPITAL

Selskapets egenkapital består av aksjekapital og annen egenkapital. Aksjekapitalen er stiftet av Kommunal Landspensjonskasse, som eier alle aksjene i selskapet. Selskapets aksjer er et omsettelig egenkapitalinstrument, men aksjene er ikke notert på børs eller annen markedsplass.

Annen egenkapital består av mottatt konsernbidrag og opptjent egenkapital. Det vises også til omtale under pkt. 2.12 hvor det fremgår at avsetning til garantiordningen og avsetning til naturskadepoolen inngår i selskapets egenkapital som bundne fond. Utdeling fra selskapet er regulert gjennom alminnelige selskapsrettslige bestemmelser.

2.14 REGNSKAPSFØRING AV INNTEKTER

Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget.

a) Premieinntekter

Premieinntekter inntektsføres med det beløp som forfaller i regnskapsåret. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning mot uopptjent premie. Andel av periodens brutto premieinntekt som tilfaller reassurandør i forbindelse med gjenforsikring går til fradrag i brutto premieinntekt.

b) Renteinntekter/kostnader

Renteinntekter og rentekostnader tilknyttet alle rentebærende

finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost, inntektsføres ved bruk av effektiv rentemetoden. For rentebærende finansielle investeringer som måles til virkelig verdi klassifiseres renteinntekten som løpende avkastning fra finansielle investeringer, mens effekten av renteendringer klassifiseres som netto urealisert gevinst fra finansielle investeringer til virkelig verdi over resultatet.

2.15 SKATT

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 27 prosent på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skatte-reducerende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttiggjort.

Skatt på avgitt konsernbidrag er ført mot betalbar skatt i balansen.

2.16 KONTANTER OG KONTANTEKVIVALENTER

Som kontanter og kontantekvivalenter regnes kontantbeholdning og bankinnskudd tilknyttet daglig drift. Bankinnskudd tilknyttet verdipapirvirksomheten er definert som finansiell eiendel. Kontantstrømoppstillingen er satt opp etter den direkte metoden.

Note 3 Viktige regnskapsestimater og vurderinger

Selskapet utarbeider estimater og antakelser om framtidige forhold. Disse evalueres løpende, og er basert på historiske erfaringsdata og forventninger om sannsynlige framtidige hendelser vurdert ut ifra data som foreligger på tidspunktet for avleggelsen av regnskapet.

Det må forventes at estimatene vil avvike fra det endelige utfall, og nedenfor omtales de områdene hvor det er betydelig risiko for vesentlige endringer i balanseførte verdier i framtidige perioder.

3.1 FORSIKRINGSKONTRAKTER

Ved beregning av forsikringstekniske avsetninger i bransjen skadeforsikring er det foretatt individuell skadereservering for alle meldte skader (RBNS). Reserveringene justeres i takt med løpende skadebehandling. Alle åpne skader skal ha en spesiell vurdering minst én gang i året. Avsetning for inntrufne skader som ikke er meldt til selskapet (IBNR), skjer ved hjelp av statistiske modeller. Modellene hensyntar det erfaringsbaserte meldemønsteret innenfor de forskjellige risikogrupperne.

I skadeforsikring foretas det også målinger og justeringer av de totale erstatningsavsetningene (RBNS+IBNR) slik at det totale avsetningsnivået blir målt opp mot endringer i risikoelementer som skadefrekvens, storskadeinnslag, bestandssammensetning og bestandsstørrelse. Erstatningsavsetningene er vurdert til forventningsrett nivå, dvs. at det ikke er sikkerhetsmarginer i denne.

Erstatningsavsetningen er ikke neddiskontert, dvs. at det ikke er hensyntatt finansinntekter av de avsatte midler frem til utbetalingstidspunktet. Dette representerer en sikkerhetsmargin i forhold til framtidige erstatningsutbetalinger.

Erstatningsavsetningen tillegges også en avsetning for framtidige indirekte skadebehandlingskostnader (ULAE). Denne beregnes med utgangspunkt i størrelsen på RBNS og IBNR.

Sikkerhetsavsetningen i skadeforsikring skal dekke ekstraordinære fluktuasjoner. Minstekravet tilsvarer et nivå som med 99 prosent sannsynlighet dekker fluktuasjoner i skaderesultatene.

Minstekrav til avsetninger i skadeforsikring er beregnet ved modeller gitt i forskrift om forsikringstekniske avsetninger fastsatt av Finanstilsynet. De faktiske avsetninger overstiger minstekravene.

3.2 ANDELER I EIENDOMSSELSKAPER

Selskapet eier andeler i eiendomsselskaper organisert som ANS, jmf. note 2, pkt 2.6. ANS-andelene omsettes ikke i et aktivt marked, og virkelig verdi estimeres ut i fra den underliggende eiendoms verdi. Det er heller ikke et aktivt marked for de underliggende eiendommer, og verdifastsettelsen av disse er basert på en intern prisningsmodell hvor det tas utgangspunkt i et langsiktig avkastningskrav for den enkelte eiendom. Verdsettelsen utføres av søsterselskapet KLP

Eiendom AS, som har erfaring med å verdsette investeringseiendom for KLP konsernet. KLP Eiendom AS er en betydelig eiendomsaktør i det norske markedet.

Per 31.12.2013 ble bygninger og faste eiendommer verdsatt ved hjelp av KLP Eiendom AS verdivurderingsmodell. Modellen tar utgangspunkt i neddiskontering av beregnet 20 års kontantstrøm, og benyttet per 31.12.2013 en diskonteringsfaktor som tilsvarer markedets avkastningskrav for tilsvarende eiendommer.

Følgende hovedkomponenter inngår i fremtidig kontantstrøm:

- Någjeldende betingelser, kontraktsutløp og antatt markedsleie
- Ledige arealer med antatt markedsleie
- Parkeringsinntekter, parkeringsareal og antall plasser
- Antatt årlig inflasjon
- Årlig leieregulering i prosent av inflasjon
- Generell ledighet
- Normale årlige driftskostnader
- Normale årlige felleskostnader pr. m2
- Oppgraderingskostnader pr. m2 ved nyutleie
- Evt. ytterligere oppgraderingskostnader (år og beløp)
- Antall måneder ledighet ved hvert kontraktsutløp
- Antatt sluttverdi år 20
- Nominelt avkastningskrav

Som en del av verdivurderingen utføres også yieldbetraktninger for den enkelte eiendom og for totalporteføljen. I tillegg til verdsettelse ved bruk av KLP Eiendom AS verdivurderingsmodell innhentes eksterne verdivurderinger for et utvalg av eiendommene. Disse benyttes for å fastsette egne beregningsparametere og for å kvalitetssikre de interne verdivurderingene.

Mindre endringer i avkastningskravet vil gi relativt store utslag i eiendomsverdiene og det antas at vesentlige endringer i spesielt «Gjeldende betingelser, kontraktsutløp og antatt markedsleie» samt «Generell ledighet», er de faktorene som vil påvirke regnskapstallene mest.

3.3 PENSJONSFORPLIKTELSE ER ANSATTE

Nåverdien av netto pensjonsforpliktelser selskapet har overfor sine ansatte, avhenger av en rekke forutsetninger av økonomisk og demografisk art. Selskapet følger «Veiledningen for fastsettelse av pensjonsforutsetninger» utgitt av Norsk regnskapsstiftelse (NRS). Oppdatert veiledning utgitt 6. januar 2014 er lagt til grunn for oppdatert måling av beste estimat for påløpt forpliktelse og midler per 31.12.2013.

Ved regnskapsføring av pensjonsordninger etter IAS 19 må en rekke aktuarmessige forutsetninger fastsettes. Fastsettelsen involverer betydelige elementer av skjønn og praktiske tilnærminger. Det er lagt vekt på at forutsetningene er innbyrdes konsistente. De parameterne som er av størst betydning for netto pensjonsforpliktelser, er diskonteringsrente, forutsetning om framtidig lønnsvekst, forutsetning om framtidig regulering av folketrygdens grunnbeløp (G-regulering), pensjonsregulering, forutsetninger om framtidig levealder og framtidig uttakstilbøyelighet av AFP.

Selskapet benytter seg av valgdgangen gitt av «Veiledning for fastsettelse av pensjonsforutsetninger» til å bruke renten for foretaksobligasjoner (OMF) som diskonteringsrente med den begrunnelse at man mener at det foreligger et likvid marked for foretaksobligasjoner med lang løpetid. I denne vurderingen er det tatt hensyn til markedsvolum, bid/ask spread, prispålitelighet, omsetningsvolum og hyppighet og utstedervolum. Pr. 31.12.2013 har man brukt en diskonteringsrente på 4,0 prosent.

Forutsetningene om framtidig lønnsvekst, framtidig G-regulering/pensjonsregulering er fastsatt i tråd med veiledningens konkrete anbefaling til henholdsvis 3,75 prosent (lønnsvekst) og 3,5 prosent (regulering av G/pensjoner).

Ved måling av påløpt pensjonsforpliktelse (beste estimat) pr 31.12.2013 er det lagt til grunn nye dødelighetsforutsetninger. Selskapet har lagt til grunn dødelighetstabell K2013BE som tar utgangspunkt i FNO sine analyser av dødeligheten i livsforsikringsbestandene i Norge og SSBs framskrivinger.

Det er lagt til grunn en framtidig uttakstilbøyelighet på 45 prosent, det vil si de som tar ut AFP ved fylte 62 år.

3.4 VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE EIENDELER

Finansielle eiendeler som er klassifisert som eiendeler der endringer i virkelig verdi resultatføres, og er i stor grad eiendeler som omsettes i et marked slik at markedsværdien kan fastsettes med stor grad av sikkerhet. For noterte papirer med liten omsetning, vurderes det hvorvidt det observerbare kursen kan antas å være reell.

Dersom det konkluderes med at en observerbar markedskurs ikke er representativ for eiendelens virkelige verdi, eller verdipapiret ikke omsettes i et notert marked, estimeres markedsværdien. Estimater baseres på markedsførhold som foreligger på balansedagen. Unoterte rentepapirer prises ut i fra en rentekurve med et risikotillegg som representerer markedets prising av utsteders bransjespesifikke risiko. Rentekurvene innhentes daglig fra eksterne kilde, men spreadkurver innhentes månedlig. Det innhentes jevnlig eksterne priser på en betydelig andel av disse unoterte papirene for å etterprøve egne verdsettelsesmodeller.

3.5 TAP PÅ FINANSIELLE EIENDELER

Finansielle eiendeler som ikke måles til markedsværdi, vurderes for verdifall på balansedagen.

KLP Skadeforsikring AS sin portefølje av obligasjoner vurdert til amortisert kost, inkludert obligasjoner som holdes til forfall, vurderes enkeltvis hvert kvartal. Porteføljen består av høyt kredittvurderte utstedere, og dersom utsteders kredittvurdering endres negativt foretas det nedskrivning kun dersom det i tillegg observeres forhold som oppfattes som en objektiv hendelse som innvirker på framtidige kontantstrømmer fra investeringen.

Note 4 Premier, erstatninger og avsetninger

Tusen kroner	NÆRINGSBETONT					Sum næringsbetonte forsikringer	Ulykkesforsikringer	Kombinerte forsikringer
	Yrkesskade-forsikringer	Trygghets-forsikringer	Kombinerte forsikringer	Motorvogn-forsikringer	Ansvars-forsikringer			
Forfalte premier								
Brutto premier	92 597	58 528	256 422	103 698	42 300	553 545	9 176	65 822
Avgitte premier	1 551	844	38 714	645	514	42 269	142	327
Premier for egen regning	91 045	57 683	217 708	103 053	41 786	511 275	9 034	65 495
Brutto forretning								
Opptjente bruttopremier	94 940	51 684	255 276	101 213	41 866	544 980	8 721	56 161
Påløpne bruttoerstatninger	27 260	49 786	166 160	90 233	15 288	348 728	2 107	39 306
Forsikringsrelaterte brutto driftskostnader	19 116	9 843	48 564	18 705	8 245	104 472	2 283	22 101
Forsikringsteknisk resultat brutto	48 564	-7 945	40 552	-7 725	18 333	91 780	4 331	-5 246
Forsikringsrelaterte brutto driftskostnader som ikke kan henføres direkte til bransjer, er fordelt forholdsmessig etter premie.								
Avgitt forretning								
Opptjente premier	1 751	846	38 700	802	799	42 898	132	329
Gjenforsikringsandel påløpne erstatninger	-63	0	-3 370	-3 380	0	-6 813	0	0
Forsikringsteknisk resultat	1 814	846	42 071	4 181	799	49 711	132	329
Egen regning								
Forsikringsteknisk resultat	46 750	-8 791	-1 518	-11 906	17 534	42 069	4 198	-5 575
Finansinntekter	70 348	22 884	28 238	9 236	9 485	140 192	1 870	5 240
Resultat	117 099	14 093	26 720	-2 671	27 019	182 260	6 069	-334
Finansinntekter regnes ut ved «oppnådd finansinntekt» på 6,53 prosent multiplisert med gjennomsnittlige avsetninger i den aktuelle bransje.								
Påløpne erstatninger brutto								
Årets skader	92 314	44 254	165 679	99 566	25 245	427 058	6 247	38 019
Avviklingstap for tidligere år	-65 054	5 532	482	-9 333	-9 957	-78 330	-4 140	1 287
Påløpne erstatninger brutto	27 260	49 786	166 160	90 233	15 288	348 728	2 107	39 306
Påløpne erstatninger for egen regning								
Årets skader	92 314	44 254	165 679	99 566	25 245	427 058	6 247	38 019
Avviklingstap for tidligere år	-64 991	5 532	3 852	-5 953	-9 957	-71 517	-4 140	1 287
Påløpne erstatninger for egen regning	27 323	49 786	169 531	93 613	15 288	355 541	2 107	39 306

Tabellen fortsetter på neste side

Note 4 Premier, erstatninger og avsetninger

PRIVATBETONT							Totalt 2013	Totalt 2012	Totalt 2011	Totalt 2010	Totalt 2009
Motorvogn- forsikringer	Fritidsbåt- forsikringer	Reise- forsikringer	Sum privat- betonte forsikringer	Naturskade- forsikringer	Andre poolordninger m.m.	Barne- forsikring liv					
138 330	4 484	12 921	230 732	46 226	1 340	405	832 248	750 279	650 287	630 845	608 941
744	0	0	1 214	14 359	0	0	57 842	58 992	43 560	50 458	35 770
137 586	4 484	12 921	229 518	31 867	1 340	405	774 406	691 287	606 727	580 387	573 171
114 523	3 979	10 766	194 150	45 984	1 340	296	786 750	717 181	643 903	585 315	604 662
78 045	2 511	6 938	128 908	78 198	1 221	251	557 306	557 938	506 397	760 151	466 952
44 692	1 595	3 833	74 503	11 282	452	124	190 833	174 237	158 893	140 416	147 252
-8 214	-127	-5	-9 261	-43 495	-333	-79	38 611	-14 994	-21 387	-315 252	-9 542
853	0	0	1 314	14 359	0	0	58 571	58 233	45 072	46 786	35 378
0	0	0	0	0	0	0	-6 813	21 911	-41 962	232 861	69 323
853	0	0	1 314	14 359	0	0	65 384	36 322	87 034	-186 075	-33 945
-9 067	-127	-5	-10 575	-57 855	-333	-79	-26 773	-51 316	-108 421	-120 775	25 369
8 659	405	672	16 846	15 228	2 570	26	174 861	170 877	115 812	179 962	197 973
-407	277	667	6 271	-42 627	2 237	-53	148 088	119 561	7 392	59 187	223 342
82 011	2 883	7 820	136 980	69 526	2 599	251	636 415	571 272	599 201	820 768	575 609
-3 966	-372	-882	-8 072	8 672	-1 378	0	-79 108	-13 334	-92 806	-69 019	-109 623
78 045	2 511	6 938	128 908	78 198	1 221	251	557 306	557 938	506 395	751 749	465 986
82 011	2 883	7 820	136 980	69 526	2 599	251	636 415	571 272	599 201	571 392	506 410
-3 966	-372	-882	-8 072	8 672	-1 378	0	-72 295	-35 245	-50 844	-55 350	-109 749
78 045	2 511	6 938	128 908	78 198	1 221	251	564 120	536 027	548 357	516 042	396 661

Note 4 Premier, erstatninger og avsetninger, forts.

Tusen kroner		NÆRINGSBETONT					Sum næringsbetonte forsikringer	
		Yrkesskade-forsikringer	Trygghets-forsikringer	Kombinererte forsikringer	Motorvogn-forsikringer	Ansvars-forsikringer		
Forsikringstekniske avsetninger								
	Premieavsetning, uopptjent brutto	31.12.12	13 476	4 888	37 143	18 625	6 864	80 996
	<i>Kredittilsynets minstekrav brutto</i>		13 476	4 888	37 143	18 625	6 864	80 996
	Premieavsetning, reassuranseandel		587	213	9 926	318	413	11 457
	Premieavsetning, uopptjent f.e.r.		12 888	4 675	27 217	18 308	6 451	69 539
	<i>Kredittilsynets minstekrav f.e.r.</i>		12 888	4 675	27 217	18 308	6 451	69 539
	Premieavsetning, uopptjent brutto	31.12.13	11 132	11 732	38 289	21 111	7 298	89 561
	<i>Kredittilsynets minstekrav brutto</i>		11 132	11 732	38 289	21 111	7 298	89 561
	Premieavsetning, reassuranseandel		388	211	9 940	161	129	10 829
	Premieavsetning, uopptjent f.e.r.		10 745	11 521	28 349	20 949	7 169	78 733
	<i>Kredittilsynets minstekrav f.e.r.</i>		10 745	11 521	28 349	20 949	7 169	78 733
	Erstatningsavsetning, brutto	31.12.12	938 004	284 374	408 508	84 521	90 550	1 805 956
	<i>Kredittilsynets minstekrav brutto</i>		695 004	258 624	386 031	74 521	63 025	1 477 204
	Erstatningsavsetning, reassuranseandel		522	0	169 650	6 355	0	176 527
	Erstatningsavsetning, f.e.r.		937 482	284 374	238 858	78 165	90 550	1 629 429
	<i>Kredittilsynets minstekrav f.e.r.</i>		667 181	257 281	220 177	73 157	59 737	1 277 533
	Erstatningsavsetning, brutto	31.12.13	897 722	299 226	319 355	89 520	85 508	1 691 330
	<i>Kredittilsynets minstekrav brutto</i>		642 022	253 226	314 331	81 820	57 808	1 349 207
	Erstatningsavsetning, reassuranseandel		0	0	94 120	1 400	0	95 520
	Erstatningsavsetning, f.e.r.		897 722	299 226	225 235	88 120	85 508	1 595 810
	<i>Kredittilsynets minstekrav f.e.r.</i>		624 858	252 599	222 932	80 238	56 079	1 236 705
	Sikkerhetsavsetning	31.12.12	149 353	50 996	171 819	37 757	50 397	460 321
	<i>Kredittilsynets minstekrav</i>		69 353	25 996	66 819	17 757	20 397	200 321
	Sikkerhetsavsetning	31.12.13	146 433	50 089	173 400	39 574	50 440	459 936
	<i>Kredittilsynets minstekrav</i>		66 433	25 089	68 400	19 574	20 440	199 936
	Avsetninger til pool-ordninger og andre spesielle ordninger							
	Naturskadepoolen	31.12.12						0
	Garantiordningen							0
	Naturskadepoolen	31.12.13						0
	Garantiordningen							0

I 2011 ble regnskapsføringen endret ved at indirekte skadebehandlingskostnader flyttes fra driftskostnader til erstatningskostnader. Erstatningsavsetningen ble også øket med en avsetning for fremtidige indirekte skadebehandlingskostnader samtidig som administrasjonsavsetningen i egenkapitalen falt bort. Tallene for 2010 og 2009 er omarbeidet i henhold til dette og stemmer derfor ikke med de faktiske avlagte regnskapene for disse årene.

Tabellen fortsetter på neste side

Note 4 Premier, erstatninger og avsetninger, forts.

Ulykkes- forsikringer	Kombinerede forsikringer	PRIVATBETONT			Sum privat- betonte forsikringer	Naturskade- forsikringer	Andre pool- ordninger m.m.	Barne- forsikring liv	Totalt 2013
		Motorvogn- forsikringer	Fritidsbåt- forsikringer	Reise- forsikringer					
1 481	25 845	50 581	1 849	3 998	83 754	8 470	0	98	173 319
1 481	25 845	50 581	1 849	3 998	83 754	8 470	0	98	173 319
25	84	294	0	0	403	0	0	0	11 861
1 455	25 761	50 287	1 849	3 998	83 351	8 470	0	98	161 458
1 455	25 761	50 287	1 849	3 998	83 351	8 470	0	98	161 458
1 936	35 505	74 388	2 354	6 153	120 336	8 712	0	207	218 817
1 936	35 505	74 388	2 354	6 153	120 336	8 712	0	207	218 817
36	82	186	0	0	303	0	0	0	11 132
1 900	35 424	74 202	2 354	6 153	120 033	8 712	0	207	207 685
1 900	35 424	74 202	2 354	6 153	120 033	8 712	0	207	207 685
21 416	26 943	33 305	962	2 419	85 045	33 845	7 838	90	1 932 775
21 416	15 443	30 305	712	2 069	69 945	33 845	7 838	90	1 588 923
0	0	0	0	0	0	10 452	0	0	186 979
21 416	26 943	33 305	962	2 419	85 045	23 394	7 838	90	1 745 796
21 376	15 434	29 716	709	2 066	69 299	23 394	7 838	90	1 378 154
20 251	31 824	46 160	1 707	3 380	103 321	74 567	7 297	341	1 876 857
20 251	21 224	43 660	507	2 705	88 346	74 567	7 297	341	1 519 759
0	0	0	0	0	0	4 068	0	0	99 588
20 251	31 824	46 160	1 707	3 380	103 321	70 500	7 297	341	1 777 269
20 245	21 220	43 068	505	2 703	87 742	70 500	7 297	341	1 402 585
5 959	19 069	28 046	2 296	2 828	58 197	0	1 125	13	519 656
5 959	9 069	13 046	2 296	2 828	33 197	0	1 125	13	234 656
6 295	21 477	33 214	3 228	1 802	66 017	0	1 047	48	527 048
6 295	11 477	18 214	3 228	1 802	41 017	0	1 047	48	242 048
					0	200 946			200 946
					0		29 205		29 205
					0	154 373			154 373
					0		32 187		32 187

Note 5 Virkelig verdi hierarki

31.12.13				
Tusen kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Eiendeler				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	513 600	760 387	0	1 273 987
Sertifikater	0	160 622	0	160 622
Obligasjoner	80 049	599 766	0	679 815
Obligasjonsfond	433 550	0	0	433 550
Aksjer og andeler	395 694	0	419 326	815 020
Aksjefond	395 694	0	0	395 694
ANS Andeler	0	0	419 326	419 326
Andre finansielle eiendeler	7 152	0	0	7 152
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	916 445	760 387	419 326	2 096 159

31.12.2012				
Tusen kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Eiendeler				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	510 038	603 661	0	1 113 699
Sertifikater	0	116 082	0	116 082
Obligasjoner	76 902	487 580	0	564 482
Obligasjonsfond	433 136	0	0	433 136
Aksjer og andeler	368 181	0	309 684	677 864
Aksjefond	368 181	0	0	368 181
ANS Andeler	0	0	309 684	309 684
Andre finansielle eiendeler	28 171	0	0	28 171
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	906 390	603 661	309 684	1 819 735

Endringer i nivå 3 ANS andeler	2013	2012
Inngående balanse	309 684	319 312
Solgt	0	0
Kjøpt	103 275	0
Urealiserte endringer	33 440	26 491
Annet	-27 072	-36 119
Utgående balanse	419 326	309 684

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

- Nivå 1: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.
- Nivå 2: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra observerbare markedsdata. Dette inkluderer priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens og derfor ikke anses som omsatt i et aktivt marked, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner.
- Nivå 3: Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes i markeder ansett som inaktive. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt. Instrumentene som omfattes i nivå 3 hos KLP Skadeforsikring AS er ANS andeler i eiendomsselskaper.

Note 6 Netto inntekter fra investeringer

Tusen kroner	2013	2012
Renter bank	1 220	1 030
Renter derivater	0	0
Renter obligasjoner til virkelig verdi	26 499	51 542
Sum renteinntekter finansielle instrumenter til virkelig verdi	27 719	52 571
Renter obligasjoner til amortisert kost	72 728	69 163
Renter utlån	0	0
Sum renteinntekter finansielle instrumenter til amortisert kost	72 728	69 163
Utbytte/renter aksjer og andeler	0	0
Sum renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	100 447	121 735
Verdiendring aksjer og andeler	111 603	84 337
Verdiendring obligasjoner	-6 973	7 246
Verdiendring derivater	0	0
Sum verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi	104 630	91 583
Verdiendring obligasjoner	0	0
Verdiendring utlån	0	0
Sum verdiendring finansielle instrumenter til amortisert kost	0	0
Verdiendring annet	0	0
Sum verdiendringer på investeringer	104 630	91 583
Realisert aksjer og andeler	21 074	417
Realisert obligasjoner	49	-136
Realisert derivater	0	0
Realisert annet	2	40
Sum realiserte finansielle instrumenter til virkelig verdi	21 125	320
Realisert obligasjoner til amortisert kost	0	40
Sum realisert finansielle instrumenter til amortisert kost	0	40
Andre finansielle kostnader og inntekter	254	-102
Sum realisert gevinst og tap på investeringer	21 379	258
Transaksjonsrelaterte kostnader	-673	-263
Forvaltningsgodtgjørelse	-4 571	-3 078
Renteutgifter	-505	-2 047
Sum administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader	-5 750	-5 387
Sum netto inntekter fra investeringer	220 706	208 189

Noten gir en spesifisert oversikt over linjene i balansen som utgjør «Netto inntekter fra investeringer».

Note 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser

Nærmere om beregning av virkelig verdi

Virkelig verdi av investeringer notert i et marked er basert på gjeldene kjøpskurs. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benytter selskapet verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylig gjennomførte transaksjoner gjennomført på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter, og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og spreadkurver. Rentekurvene innhentes daglig, mens spreadkurver innhentes månedlig. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedsdata, og i liten grad på selskaps-spesifikk informasjon.

Virkelig verdi i kategoriene «Utlån og fordringer» og «Finansielle eiendeler som holdes til forfall» fastsettes ut ifra interne verdsettelsesmodeller.

De ulike finansielle instrumenter prises dermed på følgende måte:

a) Aksjer (noterte)

Likvide aksjer verdsettes som hovedregel på basis av priser levert fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom ulike kilder for å fange opp eventuelle feil. Følgende kilder benyttes for aksjer:

Oslo Børs
MSCI
Reuters

Oslo Børs har førsteprioritet, deretter MSCI og til slutt Reuters.

b) Aksjer (unoterte)

Selskapet benytter, så langt det lar seg gjøre, bransjeanbefalingene til Verdipapirfondenes forening. Dette innebærer i hovedtrekk følgende: Sist omsatt kurs har hovedprioritet.

Dersom sist omsatt kurs ligger utenfor Salg/Kjøp spreaden i markedet, justeres pris deretter. Det vil si at hvis sist omsatt er under «Salg», justeres pris opp til «Salg». Hvis den er over «Kjøp» justeres den ned til «Kjøp». Dersom prisbildet anses som utdatert justeres prisen etter en markedsindeks. Selskapet har valgt Oslo Børs sin small cap indeks (OSEAX) som en tilnærming for unoterte aksjer.

For aksjer hvor svært lite informasjon foreligger, så hentes det inn vurderinger fra meglere som benyttes som grunnlag for å estimere en antatt markedspris.

c) Utenlandske rentepapirer

Utenlandske rentepapirer prises i hovedregel på bakgrunn av priser innhentet fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom flere ulike kilder for å fange opp eventuelle feil. Følgende kilder benyttes:

JP Morgan
Barclays Capital Indicies
Bloomberg
Reuters

JP Morgan og Barclays Capital Indicies har førsteprioritet (de dekker henholdsvis stat og corporate bonds). Deretter benyttes Bloomberg foran Reuters med bakgrunn i Bloombergs priskilde BVAL. BVAL inneholder verifiserte priser fra Bloomberg. Siste prioritet er Reuters.

d) Norske rentepapirer - stat

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Reuters som kilde. Det er Oslo Børs som leverer prisen (via Reuters). Kursene sammenlignes med kursene fra Bloomberg for å avdekke eventuelle feil.

e) Norske rentepapirer - resten

Alle norske Bonds unntatt stat prises teoretisk. Det benyttes en nullkupongkurve, samt spreadkurver til prisingen. Reuters benyttes som kilde til nullkupongkurven fra 0 til 10 år. Fra 12 år og over benyttes Bloomberg som kilde siden Reuters ikke leverer priser over 10 år. Årsaken til at Bloomberg ikke benyttes for hele kurven, er at Reuters generelt vurderes som bedre enn Bloomberg på det meste av skandinaviske priser.

Spreadkurvene mottas fra Verdipapirfondenes forening. Disse er basert på innhentede spreadkurver fra fem anonyme markedsaktører som blir omarbeidet til en snittkurve. Disse sendes ut ca. en gang i uken.

f) Obligasjoner som måles til amorisert kost (herunder obligasjoner som holdes til forfall)

Markedskurser innhentes for disse verdipapirene etter samme prinsipp som for norske rentepapirer beskrevet ovenfor. Spreadkurvene leveres av SE Banken og Swedbank.

g) Futures/FRA/IRF

Alle futureskontrakter prises av Reuters. Det innhentes også priser fra Bloomberg for å sjekke at prisene fra Reuters er korrekte.

h) Opsjoner

Bloomberg benyttes som kilde for prising av opsjoner som handles på børs.

i) Renteswapper

Prising av renteswapper gjøres teoretisk. Prisen er basert på swapkurver som innhentes fra Reuters.

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi, foretas det på balansedagen en vurdering av hvorvidt det finnes objektive indikatorer for verdiforringelse av den enkelte finansielle eiendel eller en gruppe av ensartede finansielle eiendeler.

Ved vurderingen av om det foreligger verdiforringelse legges det vekt på hvorvidt utsteder/debitor har vesentlige finansielle vanskeligheter, om det foreligger kontraktsbrudd, herunder mislighold, det vurderes om det er sannsynlig at skyldner går konkurs, det ikke lenger finnes et aktivt marked for eiendelen på grunn av finansielle vanskeligheter eller det observeres målbar nedgang i forventet kontantstrøm fra en gruppe finansielle eiendeler. Vurderingen baseres utelukkende på historiske forhold, framtidige hendelser vurderes ikke uansett grad av sannsynlighet.

Dersom det foreligger objektive bevis foretas det nedskrivning. Nedskrivningen beregnes ved å sammenligne ny, forventet kontantstrøm med opprinnelig kontantstrøm diskontert med hhv. opprinnelig effektiv rente (eiendeler med fast rente) eller med effektiv rente på måletidspunktet (eiendeler med flytende rente). Nedskrivningen føres mot avsetningskonto og innregnes i resultatregnskapet. En eventuell reversering av tidligere nedskrivning føres tilbake mot avsetningskonto via resultatet.

Note 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser

Tusen kroner	31.12.2013		31.12.2012	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Eiendeler målt til amortisert kost				
Investeringer som holdes til forfall - målt til amortisert kost				
Norske hold til forfall obligasjoner	318 933	338 832	509 762	590 436
Opptjente ikke forfalte renter	6 550	6 550	10 763	10 763
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	189 944	203 326	222 865	240 313
Opptjente ikke forfalte renter	4 360	4 360	4 735	4 735
Sum investeringer som holdes til forfall	519 787	553 068	748 126	846 248
Obligasjoner klassifisert som utlån og fordringer- målt til amortisert kost				
Norske obligasjonslån	545 028	569 284	487 519	454 840
Opptjente ikke forfalte renter	10 446	10 446	5 692	5 692
Utenlandske obligasjonslån	299 538	312 315	185 102	200 337
Opptjente ikke forfalte renter	6 190	6 190	4 199	4 199
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	861 202	898 235	682 512	665 067
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	1 380 988	1 451 303	1 430 638	1 511 315
Eiendeler målt til virkelig verdi				
Andeler i eiendomselskap				
Norske aksjefond	419 326	419 326	309 684	309 684
Sum aksjer og andeler	815 020	815 020	677 864	677 864
Norske obligasjoner				
Opptjente ikke forfalte renter	640 689	640 689	528 727	528 727
Utenlandske obligasjoner	9 319	9 319	7 881	7 881
Opptjente ikke forfalte renter	29 513	29 513	27 645	27 645
Norske sertifikater	294	294	229	229
Opptjente ikke forfalte renter	159 231	159 231	114 242	114 242
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	840 437	840 437	680 564	680 564
Norske obligasjonsfond				
Sum rentefondsandeler	433 550	433 550	433 136	433 136
Sum andre finansielle eiendeler	7 152	7 152	28 171	28 171
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	2 096 159	2 096 159	1 819 735	1 819 735
Sum investeringer	3 477 147	3 547 462	3 250 373	3 331 050

Note 8 Risikostyring

Selskapet er gjennom sin virksomhet eksponert for forsikrings- og finansiell risiko. For selskapet er den overordnede risikostyringen innrettet mot at den finansielle risikoen håndteres på en slik måte at man til enhver tid imøtekommer de forpliktelsene forsikringskontraktene påfører virksomheten.

Risikostyringen håndteres av selskapets økonomienhet som ser til at styrets retningslinjer for risikohåndtering blir ivaretatt. Selskapet har også etablert en egen risikostyringskomite bestående av selskapets ledergruppe samt to andre sentrale medarbeidere som faste deltakere.

8.1 Forsikringsrisiko

Forsikringsrisikoen for den enkelte forsikringskontrakt består av sannsynligheten for at inntreffer et forsikringstilfelle og usikkerheten i størrelsen på erstatningsutbetalingen. Usikkerheten på porteføljenivå er i tillegg påvirket av faktorer som lovendringer og rettsavgjørelser. Den relative forsikringsrisikoen vil være mindre jo større totalporteføljen er. Den samlede forsikringsrisikoen vil også bli mindre ved at porteføljen har en geografisk spredning og er spredt på forskjellige forsikringsprodukter. I tillegg er det en risiko for at erstatningsavsetningen, det vil si det beløp som er avsatt for skader inntruffet i tidligere år, vil avvike fra de endelige erstatningene for disse skadene.

I tabellen under vises resultateffekten ved 1 prosent endring i kostnader, premienivå, skadeutbetalinger og erstatningsavsetning for tidligere år:

Resultateffekt	
1 prosent endring i kostnader	2,2 MNOK
1 prosent endring i premienivå	7,9 MNOK
1 prosent endring i skadeutbetalinger	5,3 MNOK
1 prosent endring i erstatningsavsetning	17,8 MNOK

Det er utarbeidet retningslinjer for hvilke typer risiko selskapet aksepterer i sin portefølje. I utgangspunktet aksepteres risikoer fra kunder som ligger innenfor selskapets primære målgrupper så sant forsikringsomfanget ligger innenfor de produktene selskapet ordinært tilbyr. Premie differensieres ut fra den enkelte kundes risiko. Ved grensetilfeller følges særskilte beslutningsrutiner før risiko kan overtas.

Selskapet reduserer sin forsikringsrisiko, herunder konsentrasjonsrisiko, ved reassuranseavdekninger som begrenser selskapets egenregning pr. skade. For å redusere kredittrisiko mot reassurandører benyttes kun reassuranseselskaper med tilfredsstillende kredittrating. I tillegg fordeles hver enkelt reassuransekontrakt mellom flere uavhengige reassurandører.

8.2 Finansiell risiko

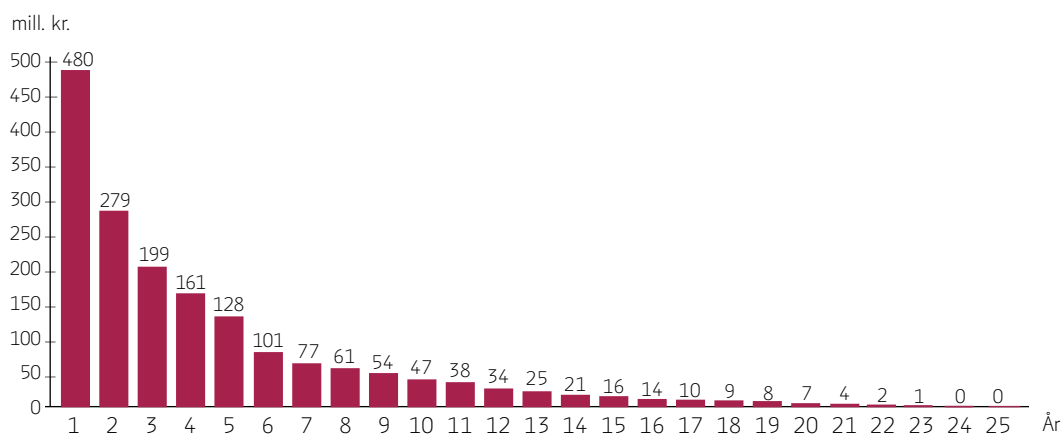
Selskapets finansielle risiko består av likviditetsrisiko, markedsrisiko og kredittrisiko.

a) Likviditetsrisiko

Selskapet har behov for likviditet i forhold til å utbetale erstatningsoppgjør i forbindelse med forsikringsvirksomheten. I tillegg er det behov for likviditet til å håndtere selskapets løpende forpliktelser relatert til den daglige drift.

Selskapets erstatningsavsetning pr. 31.12.2013 forventes å ha følgende forfallsprofil:

Erstatningsreserve per 31.12.2013

Risikoen for at selskapet ikke skal ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld er svært liten ettersom en stor del av selskapets eierdeler er likvide.

Selskapets likviditetsstrategi innebærer at selskapet til enhver tid skal ha tilstrekkelige likvide midler til å møte selskapets forpliktelser ved forfall, uten at det påløper kostnader av betydning knyttet til å frigjøre midler. Aktivasammensetningen i selskapets porteføljer skal være tilstrekkelig likvid til å kunne dekke annet likviditetsbehov som kan oppstå.

KLP Kapitalforvaltning AS forvalter selskapets likviditet. Det er etablert interne rammer for størrelsen på likviditetsbeholdningen. Selskapets økonomienhet overvåker utviklingen i likviditetsbeholdningen fortløpende. Selskapets styre vedtok i desember 2013 en kapitalforvaltningsstrategi for 2014. Den inneholder blant annet rammer, ansvarsforhold, risikomål og beredskapsplan for likviditetsstyringen.

b) Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som følge av endringer i markedspriser på aksjer, obligasjoner og andre verdipapirer og valuta. Markedsrisikoen avhenger både av volatiliteten i markedsprisene og posisjonenes størrelse. Utviklingen i norske og internasjonale verdipapirmarkeder har generelt stor betydning for selskapets resultater.

Aksjeeksponeringen er vurdert som å være den største finansielle risikofaktoren på kort sikt. På lengre sikt er imidlertid risikoen for lave renter av større betydning. Forsikringstekniske avsetninger påvirkes, slik regelverket i dag er utformet, ikke direkte av endringer i markedsrenten. Ved eventuell fremtidig overgang til markedsverdi på forpliktelsene, vil reservenes størrelse for langhalet forretning variere i tråd med rentendringer.

Selskapet har en strategi som innebærer valutasikring av hoveddelen av internasjonal eksponering. Sikring av valutaeksponeringen gjøres gjennom derivater, og den økonomiske sikringseffekten kommer til uttrykk gjennom ordinær regnskapsmessig behandling uten bruk av sikringsbokføring. Som hovedregel er alle selskapets renteinvesteringer i fremmed valuta sikret tilbake til norske kroner. Investeringer i KLP Aksje Global Indeks II er på samme måte sikret tilbake til norske kroner, mens investeringer i KLP AksjeNorden løper usikret i sine originale valutaer.

I selskapets forvaltning brukes derivater prinsipielt for risikoreduksjon samt for kostnads- og tidseffektiv implementering av verdisikring eller tilpasninger i investeringsporteføljen. I mange tilfeller vil det både være billigere og raskere å foreta risikoendringer ved hjelp av derivater enn ved handel i underliggende instrumenter. Et eksempel kan være kortsiktige justeringer av aksjeeksponering i globale markeder.

Selskapets markedsrisiko vurderes fortløpende ved hjelp av stresstester og statistiske analyseverktøy. Selskapet leverer beregninger i henhold til stresstester utviklet av Finanstilsynet.

Sensitivitetsanalyse markedsrisiko

Markedsrisikoen i et forsikringselskap kan måles på forskjellige måter. Selskapet benytter Finanstilsynets generelle stresstest for måling av markedsrisiko. Denne er kalibrert etter et 1 av 200 års nivå (99,5 prosent).

Ved årsskiftet 2013/14 var aksjeeksponeringen vel 11,4 prosent, hvorav ca. 1,2 prosentpoeng var eksponert mot norske aksjer. Andeler i eiendomsselskaper utgjorde ca. 12,1 prosent.

Oppstillingen nedenfor viser sum markedsrisiko for KLP Skadeforsikring AS beregnet i henhold til Finanstilsynets stresstest.

	31.12.13	31.12.12	31.12.11
Markedsrisiko KLP Skadeforsikring AS	439 mill.	346 mill.	288 mill.

c) Kredittrisiko

Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko mot enkelte debitorer. Endringer i debitors kredittvurdering overvåkes og følges opp av KLP Kapitalforvaltning AS.

I forbindelse med reassuranse foreligger det også en kredittrisiko. Dette følges opp av selskapets økonomienhet.

Selskapet har god balanse mellom norske og internasjonale obligasjoner og har en portefølje av utelukkende gode kreditter med høykredittkvalitet, jfr. Ratingbyråenes rangeringer. I porteføljen av hold til forfall- og anleggsobligasjoner på ca. 1,4 milliarder kroner er 31 prosent ratet AAA. Selskapet har ca. 433 millioner kroner i et internasjonalt kredittobligasjonsfond. Kreditteksponeringen i dette fondet følger tett eksponeringen til Barclays Capital Aggregate Corporate Indeksen. Fondet er ratet av S&P til A-. Uratet/non investement grade innebærer nesten utelukkende at papirene ikke innehar rating. Dette gjelder i all hovedsak enkelte norske finansinstitusjoner, kommuner/fylkeskommuner og andre investeringer innen norsk finans.

Det er ikke foretatt nedskrivning for kredittap i selskapets obligasjonsportefølje i de perioder som presenteres i dette årsregnskapet.

Note 9 Kredittrisiko

31.12.13	AAA	AA	A	BBB	Uratet/ NIG	Totalt
Tusen kroner						
Investerings som holdes til forfall - målt til amortisert kost						
Banker	0	0	46 211	0	25 993	72 204
Finans- og kredittforetak	0	31 273	0	0	0	31 273
Stat og statsgaranti innen OECD	122 799	0	0	0	0	122 799
Statsforetak og Covered Bonds	25 213	25 459	0	0	138 530	189 202
Øvrige	0	0	84 567	0	19 742	104 309
Totalt	148 012	56 732	130 778	0	184 265	519 787
Obligasjoner - målt til amortisert kost						
Banker	0	0	159 298	0	0	159 298
Offentlig garanti	111 372	0	0	0	11 492	122 864
Stat og statsgaranti innen OECD	137 027	0	40 543	0	0	177 570
Statsforetak og Covered Bonds	25 666	0	0	0	0	25 666
Øvrige	0	0	104 025	0	271 779	375 804
Totalt	274 064	0	303 866	0	283 271	861 202
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning						
Banker	0	0	23 061	0	386 756	409 818
Finans- og kredittforetak	10 841	0	0	0	0	10 841
Offentlig garanti	7 644	0	0	0	17 677	25 321
Stat og statsgaranti innen OECD	80 049	0	0	0	0	80 049
Statsforetak og Covered Bonds	16 434	7 127	0	0	81 599	105 161
Øvrige	0	24 702	12 396	0	172 149	209 247
Totalt	114 969	31 829	35 457	0	658 181	840 437
Rentefond						
Øvrige	0	0	433 550	0	0	433 550
Totalt	0	0	433 550	0	0	433 550
Andre finansielle eiendeler (Utlån og fordringer)						
Norge	0	0	185	0	0	185
Storbritannia	0	0	6 729	0	0	6 729
Sverige	0	238	0	0	0	238
Totalt	0	238	6 914	0	0	7 152
Sum	537 046	88 799	910 565	0	1 125 717	2 662 127

31.12.12	AAA	AA	A	BBB	Uratet/ NIG	Totalt
Tusen kroner						
Investerings som holdes til forfall - målt til amortisert kost						
Banker	0	0	96 918	0	106 800	203 719
Stat og statsgaranti innen OECD	186 908	0	0	33 356	0	220 264
Statsforetak og Covered Bonds	25 219	25 459	0	0	138 536	189 214
Øvrige	0	31 258	84 199	0	19 472	134 929
Totalt	212 127	56 717	181 117	33 356	264 809	748 126
Utlån og fordringer - målt til amortisert kost						
Banker	0	0	100 187	0	10 326	110 513
Offentlig garanti	111 349	0	0	0	11 389	122 738
Stat og statsgaranti innen OECD	137 059	0	0	0	0	137 059
Statsforetak og Covered Bonds	25 671	0	0	0	0	25 671
Øvrige	0	0	84 353	0	202 178	286 531
Totalt	274 079	0	184 540	0	223 893	682 512

Note 9 Kreditrisiko forts.

31.12.12	AAA	AA	A	BBB	Uratet/ NIG	Totalt
Tusen kroner						
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning						
Finans- og kredittforetak	0	0	38 175	0	291 331	329 506
Offentlig garanti	10 941	0	0	0	0	10 941
Sparebanker	7 685	0	0	0	14 149	21 835
Stat og statsgaranti innen OECD	76 902	0	0	0	0	76 902
Statsforetak og Covered Bonds	16 569	0	0	0	60 982	77 551
Øvrige	0	2 113	2 364	0	159 352	163 829
Totalt	112 097	2 113	40 539	0	525 814	680 564
Rentefond						
Øvrige	0	0	433 136	0	0	433 136
Totalt	0	0	433 136	0	0	433 136
Andre finansielle eiendeler (Utlån og fordringer)						
Norge	0	0	93	0	0	93
Sverige	0	20 883	0	0	0	20 883
Storbritannia	0	0	7 195	0	0	7 195
USA	0	0	0	0	0	0
Totalt	0	20 883	7 289	0	0	28 171
Sum	598 304	79 713	846 620	33 356	1 014 516	2 572 509

I noteinndelingen er det kun benyttet rating fra Standard & Poor's. KLP Skadeforsikring AS benytter seg også av rating fra Moody's Investor Services og Fitch Ratings og alle tre er likestilte som grunnlag for investeringer i rentepapirer. Tabellen viser eksponering mot ratingkategoriene som S&P benytter seg av, hvor AAA er tilknyttet papirer med høyest kredittverdighet. Uratet/non investement grade gjelder i all hovedsak rentepapirer utstedt av norsk offentlig sektor, norske finansintusjoner og andre investeringer innen norsk finans. KLP Skadeforsikring AS har strenge retningslinjer for investeringer i rentepapirer, som også gjelder for investeringer som faller inn under denne kategorien.

Sum som vises på hver kategori er avstembare mot linjer i balansen.

Note 10 Renterisiko

31.12.13	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm	Sum
Tusen kroner							
Eiendeler							
Aksjefondsandeler ¹	22	0	0	0	0	0	22
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-417	-1 363	-5 153	-4 290	0	3 308	-7 916
Rentefondsandeler	-23 042	0	0	0	0	0	-23 042
Utlån og fordringer	0	0	0	0	0	516	516
Sum	-23 437	-1 363	-5 153	-4 290	0	3 823	-30 420
31.12.12							
Tusen kroner							
Eiendeler							
Aksjefondsandeler ¹	32	0	0	0	0	160	192
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-391	-530	-4 300	-5 759	0	2 878	-8 102
Rentefondsandeler	-23 821	0	0	0	0	327	-23 495
Utlån og fordringer	0	0	0	0	0	529	529
Sum	-24 180	-530	-4 300	-5 759	0	3 894	-30 876

Renterisiko på lengre sikt kan antas å være betydelig på bakgrunn av en stor andel investeringer i rentebærende papirer og fluktusjon i rentenivået.

Noten viser resultateffekten ved endring av markedsrenten på en prosent, for virkelig verdi risiko og flytende rente risiko. Virkelig verdi risiko er beregnet ved endring i virkelig verdi på relaterte instrumenter hvis renten hadde vært en prosent høyere ved periodeslutt. Flytende rente risiko indikerer endringen i kontantstrømmer hvis renten hadde vært en prosent høyere gjennom året det rapporteres på. Summen av disse reflekterer den samlede resultateffekten som scenariotet ved en prosents høyere rente hadde gitt KLP Skadeforsikring AS.

¹ Aksjefondsandeler dekker den delen av fondet som ikke er aksjer, men som består av eiendeler omfattet av renterisiko; overskuddslikviditet i form av bankkontoer og derivater brukt til sikringsformål.

Note 11 Valutarisiko

31.12.13		Balanseposter			Valutaderivater		Omregningskurs		Sum	Nettoposisjon
Tusen kroner	eksl. valutaderivater									i NOK
Valuta	Eiendeler	Gjeld	Eiendeler	Gjeld	Valuta/NOK	Eiendeler	Gjeld			
AUD	3 400	0	0	-3 405	5,428	3 400	-3 405			-28
CAD	5 665	0	51	-5 719	5,710	5 716	-5 719			-18
CHF	3 674	0	72	-3 747	6,822	3 746	-3 747			-12
DKK	10 541	0	0	-2 685	1,121	10 541	-2 685			8 803
EUR	53 001	0	277	-52 532	8,360	53 278	-52 532			6 239
GBP	14 598	0	110	-14 716	10,048	14 708	-14 716			-71
HKD	9 431	0	0	-9 385	0,782	9 431	-9 385			36
ILS	688	0	1	-686	1,748	689	-686			5
ISK	5 277	0	0	0	0,053	5 277	0			278
JPY	1 010 795	0	1 125	-1 012 441	0,058	1 011 920	-1 012 441			-30
NZD	57	0	0	-57	4,993	57	-57			-1
SEK	32 620	0	0	-8 978	0,945	32 620	-8 978			22 332
SGD	789	0	0	-785	4,805	789	-785			17
USD	192 315	0	102	-192 546	6,067	192 417	-192 546			-779
ZAR	0	0	0	0	0,579	0	0			0
Sum valutaposisjoner										36 770

31.12.12		Balanseposter			Valutaderivater		Omregningskurs		Sum	Nettoposisjon
Tusen kroner	eksl. valutaderivater									i NOK
Valuta	Eiendeler	Gjeld	Eiendeler	Gjeld	Valuta/NOK	Eiendeler	Gjeld			
AUD	1 688	0	323	-2 020	5,778	2 011	-2 020			-53
CAD	2 284	0	459	-2 723	5,589	2 743	-2 723			111
CHF	1 781	0	364	-2 145	6,080	2 145	-2 145			-1
DKK	10 228	0	271	-1 617	0,983	10 499	-1 617			8 734
EUR	24 005	0	933	-22 475	7,337	24 938	-22 475			18 076
GBP	5 612	0	567	-6 194	9,046	6 179	-6 194			-137
HKD	4 915	0	895	-5 809	0,718	5 809	-5 809			0
ILS	413	0	143	-556	1,492	556	-556			0
ISK	6 668	0	0	0	0,043	6 668	0			290
JPY	369 987	0	61 684	-430 200	0,064	431 670	-430 200			95
NZD	32	0	6	-38	4,591	38	-38			-1
SEK	28 564	0	865	-5 050	0,855	29 429	-5 050			20 855
SGD	454	0	80	-537	4,556	534	-537			-10
USD	69 024	0	4 917	-73 648	5,565	73 941	-73 648			1 632
Sum valutaposisjoner										49 592

Noten viser brutto eksponering mot valuta på eiendel- og gjeldsiden, fordelt på underliggende investering og sikring. Noten omfatter valutaposisjoner selskapet har indirekte gjennom fond, samt direkte valutaposisjoner.

Selskapet har en strategi som innebærer valutaerisiko av hoveddelen av internasjonal eksponering. Sikring av valutaeksponeringen gjøres gjennom derivater, og den økonomiske sikringseffekten kommer til uttrykk gjennom ordinær regnskapsmessig behandling uten bruk av sikringsbokføring. Som hovedregel er alle selskapets renteinvesteringer i fremmed valuta sikret tilbake til norske kroner. Investeringer i KLP Aksje Global Indeks II er på samme måte sikret tilbake til norske kroner, mens investeringer i KLP AksjeNorden løper usikret i sine originale valutaer.

Note 12 Andeler verdipapirfond og ansvarlige selskaper

31.12.13
Tusen kroner

AKSJEFOND	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
KLP AksjeGlobal Indeks II	189 553	202 875	309 933
KLP AksjeNorden	17 356	31 955	45 402
KLP AksjeNorge	9 718	21 253	40 358
Sum aksjefond		256 083	395 694

RENTEFOND			
KLP Obligasjon Global 1	420 223	424 060	433 550
Sum rentefond		424 060	433 550

ANDELER I EIENDOMSELSKAPER

Andeler i Byporten ANS			217 912
Andeler i Frydenlund Eiendom ANS			201 414
Sum andeler i eiendomsselskap			419 326

31.12.12
Tusen kroner

AKSJEFOND	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
KLP AksjeGlobal Indeks II	216 000	233 372	272 508
KLP AksjeNorden	24 425	40 474	47 757
KLP AksjeNorge	14 008	32 473	47 916
Sum aksjefond		306 318	368 181

RENTEFOND			
KLP Obligasjon Global 1	420 223	424 060	433 136
Sum rentefond		424 060	433 136

ANDELER I EIENDOMSELSKAPER

Andeler i Byporten ANS			188 320
Andeler i Frydenlund Eiendom ANS			121 363
Sum andeler i eiendomsselskap			309 684

Note 13 Aksjekapital

Tusen kroner	31.12.13	31.12.12
Aksjekapital		
Antall aksjer 01.01.	68 750	68 750
Antall aksjer 31.12.	68 750	68 750
Aksjekapital 01.01.	220 000	220 000
Aksjekapital 31.12.	220 000	220 000
Totalresultat etter skatt pr. aksje i kroner	2 053	1 566

Selskapet har én aksjeklasse fordelt på 68.750 aksjer à kr. 3.200,00. Det er ingen bestemmelser i vedtektene vedrørende eventuelle begrensninger i stemmerett.

KLP Skadeforsikring AS er et heleid datterselskap av Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og inngår i konsernregnskapet til KLP. KLPs forretningskontor har adresse Dronning Eufemias gate 10, Oslo. Der kan man ved henvendelse få utlevert konsernregnskapet. Dette er også tilgjengelig på www.klp.no.

Note 14 Kapitaldekning, solvensmarginkrav og solvensmarginkapital

Tusen kroner	2013	2012
Innskutt egenkapital	220 000	220 000
Opptjent egenkapital	567 674	375 318
Fradrag immaterielle eiendeler	-13 912	-18 171
Utsatt skattefordel	0	0
Minstekrav til reassuransavsetning	-5 484	-9 622
Netto ansvarlig kapital	768 278	567 525
Eiendeler og poster utenom balansen fordelt på risikokategorier		
Risikovekt 0 %	491 139	633 065
Risikovekt 10 %	320 029	292 436
Risikovekt 20 %	997 730	1 001 464
Risikovekt 35 %	0	0
Risikovekt 50 %	505 220	459 707
Risikovekt 100 %	1 436 916	1 201 879
Risikovekt 150 %	0	0
Poster utenom balansen (valutarelaterte kontrakter)	0	0
Vektet beløp eiendeler i balansen	1 921 075	1 661 269
Vektet beløp poster utenom balansen	0	0
Risikovektet beregningsgrunnlag	1 921 075	1 661 269
Kapitaldekning	39,99 %	34,16 %
Solvensmargin i hht forskrift gitt av Finansdepartementet	757 %	708 %
Solvensmarginkrav	158 569	140 250
Solvenskapital	1 200 793	993 290
- Herav ansvarlig kapital	768 278	567 525
- Herav sikkerhetsavsetning ut over 55 % av minstekravet	393 922	390 595
- Herav andel av naturskadefondet	38 593	50 237
- Herav fradrag i solvenskapital i henhold til §8a	0	-15 171
Kapitaldekningskrav		
Myndighetenes krav til minimum kapitaldekning er fastsatt til 8 prosent for forsikringselskaper og andre finansinstitusjoner, herunder skadeforsikringselskaper.		
Egenkapital		
Aksjekapital	220 000	220 000
Annen innskutt egenkapital	140 866	140 866
Innskutt egenkapital	360 866	360 866
Fond, bundet egenkapital	186 560	230 151
Annen opptjent egenkapital	421 324	224 830
Minstekrav til reassuransavsetning	5 484	9 622
Annen opptjent egenkapital totalt	426 808	234 452
Innskutt og opptjent egenkapital	974 234	825 470

Note 15 Immaterielle eiendeler

Tusen kroner	31.12.2013	31.12.2012
Bokført verdi 01.01	18 171	19 206
Anskaffelseskost 01.01	45 368	42 217
Tilgang gjennom året	0	3 152
herav internt opparbeidet	0	0
herav kjøpt	0	3 152
Avgang	0	0
Anskaffelseskost 31.12	45 368	45 368
Akkumulerte avskrivninger tidligere år	-27 197	-23 011
Åretes ordinære avskrivninger, lineær	-4 259	-4 186
Årets nedskrivning		
Bokført verdi pr 31.12	13 912	18 171

Avskrivningstid 3 til 12 år

Note 16 Ytelser til ledende ansatte m.v

2013	Utbetalt fra selskapet				Utbetalt fra annet selskap i samme konsern						
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjonsopptjening	Lån	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjonsopptjening	Lån	Rentesats pr 31.12.2013	Avdragsplan ¹⁾	
Tusen kroner											
Ledende ansatte											
Tore Tenold, administrerende direktør	2 594	141	784	-	-	-	-	2 794	3,15	Boligkreditt	
Styret											
Sverre Thornes, leder	-	-	-	-	3 433	162	1 055	7 410	2,70-3,80	A41	
Reidar Mæland	75	-	-	-	-	-	-	1 630	3,65-3,90	A36	
Kjell Arvid Svendsen	37	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Inger Østensjø	38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bengt Kristian Hansen, valgt av og blant de ansatte	75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Toril B. Ressem	-	-	-	-	1 649	151	568	7 374	2,95-3,15	S/A39/A42	
Reidun W. Ravem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kontrollkomite											
Ole Hetland, leder	-	-	-	-	93	-	-	-	-	-	
Jan Rune Fagermoen	-	-	-	-	38	-	-	-	-	-	
Bengt P. Johansen	-	-	-	-	77	-	-	-	-	-	
Mathilde Irene Skiri	-	-	-	-	39	-	-	-	-	-	
Dordi E. Flormælen	-	-	-	-	77	-	-	-	-	-	
Thorvald Hillestad	-	-	-	-	68	-	-	-	-	-	
Representantskap											
Sum representantskap	37	-	-	-	422	-	-	25 155	-	-	
Ansatte											
Sum lån ansatte i KLP Skadeforsikring AS	-	-	-	-	-	-	-	133 543	-	-	

Note 16 Ytelser til ledende ansatte m.v (forts.)

2012	Utbetalt fra KLP Skadeforsikring AS				Utbetalt fra annet selskap i samme konsern						
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjonsopptjening	Lån	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjonsopptjening	Lån	Rentesats pr 31.12.2012	Avdragsplan ¹⁾	
Tusen kroner											
Ledende ansatte											
Hans Martin Hovden, administrerende direktør til 1. oktober	1 201	90	360	-	-	-	-	489	3,15	A24	
Tore Tenold, administrerende direktør fra 1. oktober	803	29	244	-	-	-	-	2 715	3,15	Boligkreditt	
Styret											
Sverre Thornes, leder	-	-	-	-	3 254	122	1 230	7 507	2,70-3,60	A2042	
Reidar Mæland	72	-	-	-	18	-	-	1 630	3,45-3,70	A2036	
Kjell Arvid Svendsen	72	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bengt Kristian Hansen, valgt av og blant de ansatte	72	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Toril B. Ressem	-	-	-	-	1 548	146	697	7 688	2,95-3,60	A og S2043	
Reidun W. Ravem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kontrollkomite											
Ole Hetland, leder	-	-	-	-	89	-	-	-	-	-	
Jan Rune Fagermoen	-	-	-	-	75	-	-	-	-	-	
Bengt P. Johansen	-	-	-	-	75	-	-	-	-	-	
Line Alfarrustad	-	-	-	-	37	-	-	-	-	-	
Dordi E. Flormælen	-	-	-	-	75	-	-	-	-	-	
Representantskap											
Sum representantskap	47	-	-	-	503	-	-	40 585	-	-	
Ansatte											
Sum lån ansatte i KLP Skadeforsikring AS	-	-	-	-	-	-	-	93 261	-	-	

¹⁾ A=annuitetslån, S=serielån, siste avdrag

Administrerende direktør har ingen avtale om prestasjonslønn (bonus), eller avtale om lønnsgaranti ved oppsigelse. Administrerende direktør har pensjonsalder på 65 år.

Det foreligger ingen forpliktelser til å gi styreleder særskilt vederlag eller andre fordeler ved opphør eller endring av vervet.

Honorar for styremedlemmer fastsettes av generalforsamlingen. Styremedlemmer som er ansatt i KLP-konsernet uten å være valgt av og blant de ansatte mottar ikke honorar for styrevervet. Ytelser utover mottatt styrehonorar for styremedlemmer ansatt i KLP-konsernet oppgis bare dersom disse inngår i gruppen ledende ansatte i KLP-konsernet.

KLP Skadeforsikring AS har felles kontrollkomité med resten av KLP - konsernet, og felles representantskap med morselskapet Kommunal Landspensjonskasse.

Alle ytelser er oppgitt uten påslag for arbeidsgiveravgift.

Det vises forøvrig til beskrivelse av hovedprinsippene til fastsettelse av godtgjørelse i KLP-konsernet som kan søkes opp på www.klp.no.

Note 17 Revisjonshonorar

Tusen kroner	2013	2012
Lovpålagt revisjon	379	327
Andre attestasjonstjenester	0	0
Skatterådgivning	0	0
Andre tjenester utenfor revisjonen	0	0

Beløpene ovenfor er inklusive merverdiavgift.

Note 18 Antall ansatte

	2013	2012
Antall ansatte pr 31.12	108	97
Gjennomsnittlig antall ansatte	102,5	97,0

Note 19 Salgskostnader

Tusen kroner	2013	2012
Lønn til ansatte	28 915	26 041
Øvrige personalkostnader	10 579	8 335
Agentprovisjoner	6 212	1 917
Øvrige kostnader	5 306	8 269
Sum	51 012	44 562

Note 20 Driftskostnader

Tusen kroner	2013	2012
Artsinndeling:		
Personalkostnader	93 847	84 566
Avskrivninger	4 259	4 186
Andre driftskostnader	92 727	85 485
Sum driftskostnader	190 833	174 237

Note 21 Pensjonsansvar egne ansatte

Hoveddelen av pensjonsansvaret er dekket gjennom KLPs Fellesordning for kommuner og bedrifter («Fellesordningen»). Selskapet tilbyr også pensjonsordning utover Fellesordningen. Denne forpliktelsen dekkes over driften. Fellesordningen er en ytelsesbasert pensjonsordning som tilfredsstiller kravene om obligatorisk tjenstepensjon (OTP). Selskapet har AFP-ordning.

Den regnskapsmessige behandling av pensjonsforpliktelser er nærmere beskrevet i note 2 og 3.

Tusen kroner	Felles- ordningen	Over drift	2013	Felles- ordningen	Over drift	2012
Pensjonskostnader						
Nåverdi av årets opptjening	10 407	1 064	11 471	12 709	588	13 298
Administrasjonsomkostning	275	0	275	262	0	262
Arbeidsgiveravgift - Pensjonskostnad	1 506	150	1 656	1 829	83	1 912
Resultatført pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift og adm.	12 189	1 214	13 403	14 801	671	15 472
Netto finanskostnad						
Rentekostnad	3 783	302	4 085	2 741	183	2 924
Forventet avkastning	-2 566	0	-2 566	-1 412	0	-1 412
Forvaltningsomkostning	166	0	166	141	0	141
Netto rentekostnad	1 383	302	1 685	1 470	183	1 652
Arbeidsgiveravgift - Netto rentekostnad	195	43	238	207	26	233
Netto rentekostnad inkl. arbeidsgiveravgift	1 578	345	1 923	1 677	208	1 885
Estimatavvik pensjoner						
Aktuarielt tap (gevinst)	8 208	1 107	9 315	-23 363	-515	-23 878
Arbeidsgiveravgift	1 157	156	1 313	-3 294	-73	-3 367
Aktuarielt tap (gevinst) inkl. arbeidsgiveravgift	9 365	1 263	10 628	-26 657	-588	-27 244
Sum pensjonskostnad inkl. rentekostnad og estimatavvik	23 132	2 822	25 954	-10 179	292	-9 887

Tusen kroner	Felles- ordningen	Over drift	2013	Felles- ordningen	Over drift	2012
Pensjonsforpliktelser						
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	110 711	9 165	119 876	86 817	6 692	93 509
Pensjonsmidler	74 244	0	74 244	61 864	0	61 864
Netto forpliktelse før arb.avgift	36 467	9 165	45 632	24 953	6 692	31 645
Arbeidsgiveravgift	5 142	1 292	6 434	3 518	944	4 462
Brutto påløpt forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift	115 853	10 457	126 310	90 336	7 635	97 971
Netto forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift	41 609	10 457	52 066	28 472	7 635	36 107

Tusen kroner	Felles- ordningen	Over drift	2013	Felles- ordningen	Over drift	2012
Avstemming pensjonsforpliktelse						
Balanseført netto forpliktelse/(midler) 31.12 i fjor	28 472	7 635	36 107	33 596	3 907	37 503
Nullstilling av korridor 01.01.2012	0	0	0	13 072	3 011	16 083
Nullstilling av korridor arbeidsgiveravgift 01.01.2012	0	0	0	1 843	425	2 268
Balanseført netto forpliktelse/(midler) 01.01.2012	28 472	7 635	36 107	48 511	7 343	55 854
Resultatført pensjonskostnad	12 189	1 214	13 403	14 801	671	15 472
Resultatført finanskostnad	1 578	345	1 923	1 677	208	1 885
Aktuarielle gevinst og tap inkl. arbeidsgiveravgift	9 365	1 263	10 628	-26 657	-588	-27 244
Arbeidsgiveravgift innbetalt premie/tilskudd	-1 235	0	-1 235	-1 218	0	-1 218
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	-8 760	0	-8 760	-8 641	0	-8 641
Balanseført nto forpliktelse/(midler) 31.12 i år	41 609	10 457	52 066	28 472	7 635	36 107

Oppløsning av korridor

Revidert regnskapsstandard IAS 19 ble gjeldende for regnskapsår som startet 1. januar 2013. Selskapet tok i bruk den reviderte standarden fra 1. januar 2013, men implementeringen er foretatt med retrospektiv virkning fra 1. januar 2012 for sammenligningsformål. Endringene i IAS 19 har betydning for hvordan pensjonsforpliktelsen og pensjonskostnaden presenteres i regnskapet. En viktig endring er at aktuarielle gevinster og tap regnskapsføres mot andre inntekter og kostnader i det utvidede resultatregnskapet, og ikke inngår i periodens ordinære resultat. Korridormetoden der aktuarielle gevinster og tap utover et visst nivå fordeles over gjenværende opptjeningstid er ikke lenger tillatt.

Korridoren viste et aktuarielt tap per 01.01.2012 på NOK 18,2 millioner kroner inkl arbeidsgiveravgift. Nullstillingen av korridor sees i tabellen ovenfor.

Note 21 Pensjonsansvar egne ansatte forts.

Antall	Felles- ordningen	Over drift	2013	Felles- ordningen	Over drift	2012
Medlemstatus						
Antall aktive	106	9	115	103	7	110
Antall oppsatte (tidligere ansatte med oppsatte rettigheter)	56	0	56	50	0	50
Antall pensjonere	7	0	7	6	0	6

Tusen kroner	Felles- ordningen	Over drift	2013	Felles- ordningen	Over drift	2012
Endring i pensjonsforpliktelser						
Brutto pensjonsmidler 01.01 før planendring	90 336	7 635	97 971	99 006	7 343	106 349
Brutto pensjonsforpliktelse etter planendring	90 336	7 635	97 971	99 006	7 343	106 349
Nåverdi av årets opptjening	10 407	1 064	11 471	12 709	588	13 298
Rentekostnad	3 783	302	4 085	2 741	183	2 924
Aktuarielt tap (gevinst) brutto pensjonsforpliktelse	11 312	1 263	12 574	-24 339	-588	-24 927
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnad	1 506	150	1 656	1 829	83	1 912
Arbeidsgiveravgift av netto rentekostnad	195	43	238	207	26	233
Arbeidsgiveravgift innbetalt premie/tilskudd	-1 235	0	-1 235	-1 218	0	-1 218
Utbetalinger	-451	0	-451	-598	0	-598
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12	115 853	10 457	126 310	90 336	7 635	97 971

Tusen kroner	Felles- ordningen	Over drift	2013	Felles- ordningen	Over drift	2012
Endring i pensjonsmidler						
Pensjonsmidler 01.01	61 864	0	61 864	50 495	0	50 495
Forventet avkastning	2 566	0	2 566	1 412	0	1 412
Aktuarielt (tap) gevinst på pensjonsmidlene	1 946	0	1 946	2 317	0	2 317
Administrasjonsomkostning	-275	0	-275	-262	0	-262
Finansomkostning	-166	0	-166	-141	0	-141
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	8 760	0	8 760	8 641	0	8 641
Avkortning/ oppgjør	0	0	0	0	0	0
Utbetalinger	-451	0	-451	-598	0	-598
Pensjonsmidler 31.12	74 244	0	74 244	61 864	0	61 864

Tusen kroner	Felles- ordningen	Over drift	2013	Felles- ordningen	Over drift	2012
Pensjonsordningens over-/ underfinansiering						
Nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen	115 853	10 457	126 310	90 336	7 635	97 971
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	74 244	0	74 244	61 864	0	61 864
Netto pensjonsforpliktelse	41 609	10 457	52 066	28 472	7 635	36 107

	2013	2012
Økonomiske forutsetninger for resultatet (felles for alle pensjonsordningene)		
Diskonteringsrente	4,00 %	3,90 %
Lønnsvekst	3,75 %	3,50 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)	3,50 %	3,25 %
Pensjonsregulering	2,72 %	2,48 %
Forventet avkastning	4,00 %	3,90 %
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %
Amortiseringstid	15	15

Note 21 Pensjonsansvar egne ansatte forts.

Aktuarielle forutsetninger:

KLPs Fellesordning for kommuner og bedrifter («Fellesordningen»)

En viktig del av grunnlaget for pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser er hvordan dødelighet og uførhet gjør seg gjeldende blant medlemmene i pensjonsordningen.

Nye dødelighetsforutsetninger

Ved målingen av påløpte forpliktelser (beste estimat) 31.12.2013 er det lagt til grunn nye dødelighetsforutsetninger. KLP har lagt til grunn ny dødelighetstabell K2013BE som tar utgangspunkt i FNO sine analyser av dødeligheten i livsforsikringsbestandene i Norge og SSBs framskrivninger. Isolert sett gir de nye forutsetningene en økning av forpliktelsen på i underkant av 10 prosent.

Uttak av AFP i 2013 (prosent i forhold til gjenværende arbeidstakere):

Kostnadene til AFP avhenger av hvor mange i hvert årskull som tar ut AFP. Ved fylte 62 år er det 45 prosent som går av med AFP-pensjon. Det er bare de som er ansatt og i arbeid helt frem til pensjoneringen som har rett til AFP. Dette er tatt hensyn til i beregningen av AFP-forpliktelsen.

Frivillig avgang for Fellesordningen i 2013 (i prosent)

Alder (i år)	<20	20-23	24-29	30-39	40-50	51-55	>55
Turnover	20 %	15 %	10 %	7,5 %	5 %	2 %	0 %

Pensjoner over driften

Uttak av AFP/tidligpensjon er ikke relevant for denne ordningen. Når det gjelder levealder, er samme variant av K2013BE lagt til grunn som i Fellesordningen.

	2013	2012
Pensjonsmidlenes sammensetning:		
Eiendom	12,3 %	11,5 %
Utlån	10,9 %	11,0 %
Aksjer	16,9 %	16,2 %
Anleggs-/HTF- obligasjoner	28,8 %	30,6 %
Omløpsobligasjoner	20,9 %	22,2 %
Likviditet/pengemarked	10,1 %	8,5 %
Sum	100,0 %	100,0 %

Pensjonsmidlene er basert på KLPs finansielle midler i kollektivporteføljen. Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene som administreres av KLP ved utgangen av året. Verdijustert avkastning av eiendelene ble 6,7 prosent i 2013 og 6,6 prosent i 2012.

Forventet innbetaling til ytelsesplaner etter ansettelsens opphør for perioden 1. januar 2014 – 31. desember 2014 er 12,3 millioner kroner.

Sensitivitetsanalyse per 31.12.2013

Diskonteringsrenten reduseres med 0,5%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	10,80 %
Årets opptjening	14,80 %
Lønnsvekst økes med 0,25%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	1,3 %
Årets opptjening	3,2 %
Dødeligheten styrkes med 10%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	2,5 %
Årets opptjening	1,9 %

Sensitivitetsanalysen over er basert på at alle andre forutsetninger er uendret. I praksis er det et lite sannsynlig scenario og endringer i noen forutsetninger er korrelerte. Beregningen av brutto pensjonsforpliktelse og årets opptjening i sensitivitetsanalysen er gjort etter samme metode som ved beregning brutto pensjonsforpliktelse i balansen.

Durasjonen i fellesordningen er beregnet til 16,2

Note 22 Skatt

Tusen kroner	2013	2012
Regnskapsmessig resultat før skatt	189 865	105 223
Andre resultatkomponenter	-10 628	
Nullstilling av korridor IB effekt 01.01.12		-18 351
Estimatavvik 31.12.12		27 244
Resultat før endring av avsetninger	179 237	114 116
Forskjeller mellom regnskapsmessig- og skattemessig resultat:		
Tilbakeføring av verdireduksjon finansielle eiendeler	912	2 214
Tilbakeføring av verdiøkning finansielle eiendeler	-108 688	-93 607
Regnskapsmessig tap ved realisasjon av aksjer og andre verdipapirer		
Regnskapsmessig gevinst ved realisasjon av aksjer og andre verdipapirer	-21 074	-417
Skattemessig gevinst ved realisasjon av aksjer og andre verdipapirer	2 710	
Skattemessig tap ved realisasjon av aksjer og andeler verdipapirer		-4 163
Andel av skattemessig inntekter i deltagerlignede selskaper	24 657	36 070
Andel av regnskapsmessige inntekter i deltagerlignede selskaper		
Andre permanente forskjeller	9 347	193
Endring i forskjeller som påvirker forholdet mellom regnskapsmessig og skattemessig inntekt	55 166	7 750
Skattemessig resultat	142 268	62 158
Mottatt konsernbidrag med skattemessig effekt		
Avgitt konsernbidrag	-142 268	-62 158
Anvendelse av tidligere års underskudd		
Årets underskudd overføres til fremførbart underskudd		
Grunnlag for betalbar skatt		
Fremførbart underskudd fra tidligere år		
Årets endring i fremførbart underskudd		
Sum fremførbart underskudd og godtgjørelse pr 31.12.2013		
Grunnlag betalbar skatt etter fremførbart underskudd og avgitt konsernbidrag	0	0
Avstemming av grunnlag for utsatt skatt		
Skatteøkende midlertidige forskjeller:		
Andre forskjeller	192 044	258 497
Verdipapirer	20 140	26 699
Resultatforskjeller på andeler i deltakerlignede selskaper	35 798	27 859
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	247 983	313 054
Skattereduserende midlertidige forskjeller:		
Gevinst- og tapskonto		
Pensjonsforpliktelse	-52 066	-36 107
Ubenyttet godtgjørelse aksjeutbytte		
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-52 066	-36 107
Netto midlertidige forskjeller	195 917	276 947
Forskjeller som ikke inngår i beregningen av utsatt skatt/skattefordel	-192 044	-239 774
Fremførbart underskudd		
Grunnlag for utsatt skatt/utsatt skattefordel	3 873	37 173
27% utsatt skatt i 2013	1 046	
28% utsatt skatt i 2012		10 409
Nedvurdering av utsatt skattefordel		
Balanseført utsatt skatt/utsatt skattefordel	1 046	10 409
Resultatført endring av utsatt skatt	-1 735	7 628
Oppsummering av årets skattekostnad		
Avgitt konsernbidrag	-142 268	-62 158
Resultatført betalbar skatt på årets avgitte konsernbidrag	-39 835	-17 404
Resultatført endring av utsatt skatt	1 735	-7 628
Sum skattekostnad	-38 100	-25 033

Note 23 Transaksjoner med nærstående parter

Tusen kroner	2013	2012
Resultat		
KLP Kapitalforvaltning AS, forvaltningshonorar	1 786	2 323
KLP Eiendom AS, forvaltningshonorar	863	755
KLP Liv, husleie	12 562	12 606
KLP Liv, pensjonspremie	8 760	8 641
KLP Liv, stabstjenester (selvkost)	80 987	67 856
KLP Banken AS, rentesubsidierte ansattlån	613	668
SUM	105 571	92 849
Balanse		
KLP Liv, netto mellomværende	-11 536	-7 443
KLP BP, netto mellomværende	10	
KLP Kapitalforvaltning AS, netto mellomværende	-341	-401
KLP Banken AS, netto mellomværende	-86	-16
SUM	-11 953	-7 860

Transaksjoner med nærstående parter er gjennomført til generelle markedsbetingelser, med unntak av selskapets andel av fellesfunksjoner (stabstjenester), som er fordelt til selvkost. Fordelingen er basert på faktisk bruk. Alle mellomværende blir gjort opp fortløpende.

Note 24 Erstatninger for egen regning

Erstatningsanslag eksklusive poolordninger og indirekte skadebehandlingskostnader:										
Årgang:	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Tusen kroner										
- ved årets slutt	375 461	416 252	390 521	428 760	441 592	465 393	525 859	514 663	521 902	538 278
- ett år etter	359 790	415 210	390 032	410 918	427 127	488 873	546 184	532 073	527 589	
- to år etter	335 610	399 588	367 282	383 794	406 535	463 095	522 220	520 459		
- tre år etter	325 060	388 240	344 928	363 403	393 013	456 964	509 507			
- fire år etter	300 759	367 492	332 575	340 499	383 346	442 901				
- fem år etter	291 330	350 006	311 561	331 622	365 317					
- seks år etter	279 603	344 852	312 078	323 249						
- syv år etter	268 009	338 710	306 997							
- åtte år etter	265 111	332 877								
- ni år etter	261 309									
Nåværende erstatningsanslag	261 309	332 877	306 997	323 249	365 317	442 901	509 507	520 459	527 589	538 278
Utbetalte erstatninger	205 321	261 485	233 734	232 870	261 372	312 517	371 141	336 342	300 764	201 377
Gjenstående avsetninger	55 988	71 392	73 263	90 379	103 945	130 384	138 365	184 117	226 824	336 902
							Pr. 31.12.2013		Pr. 31.12.2012	
Erstatningsavsetninger eksklusive poolordninger og indirekte skadebehandlingskostnader:							1 620 302		1 632 089	
Erstatningsavsetninger for poolordninger eksklusive indirekte skadebehandlingskostnader:							77 482		30 895	
Avsetning for indirekte skadebehandlingskostnader:							79 485		82 813	
Totale erstatningsavsetninger:							1 777 269		1 745 796	

Til generalforsamlingen i KLP Skadeforsikring AS

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for KLP Skadeforsikring AS, som viser et totalresultat på kr 141,1 millioner. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2013, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til KLP Skadeforsikring AS per 31. desember 2013, og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Revisors beretning - 2013 - KLP Skadeforsikring AS, side 2

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 27. februar 2014

PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Magne Sem', is written over a light blue horizontal line.

Magne Sem
Statsautorisert revisor

KLP Skadeforsikring AS

AKTUARENS ERKLÆRING

De forsikringstekniske avsetningene pr. 31.12.2013 tilfredsstillter gjeldende krav til avsetninger. Aktuaren vurderer avsetningsnivået som tilfredstillende i forhold til avsetningenes formål og den overtatte risiko.

Oslo 27.02.2014

Espen F. Olsen
ansvarshavende aktuar

Til Representantskapet og Generalforsamlingen i
KLP Skadeforsikring AS

KONTROLLKOMITEENS UTTALELSE FOR 2013

Kontrollkomiteen har i henhold til instruksens § 9 gjennomgått med styrets forslag til årsregnskap, som består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling, oppstilling over endringer i egenkapital og noteopplysninger, samt årsberetning. I tillegg er aktuarens erklæring og revisjonsberetningen fremlagt og gjennomgått.

Kontrollkomiteen tilrår overfor representantskapet og generalforsamlingen at selskapets og konsernets årsregnskap og årsberetning for 2013 fastsettes i samsvar med styrets forslag.

Oslo, den 4. april 2014

Ole Hetland
(leder)

Bengt P. Johansen

Dordi Flormælen
(nestleder)

Irene Skiri

Evy-Anni Evensen

Til generalforsamlingen i
KLP Skadeforsikring AS

Representantskapet i KLP Skadeforsikring AS har gjennomgått styrets fremlagte årsregnskap som består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling, oppstilling over endring i egenkapital, og noteopplysninger, årsberetning, samt aktuarens erklæring, revisjonsberetning og kontrollkomiteens uttalelse.

Representantskapet tilrår overfor generalforsamlingen at selskapets og konsernets årsregnskap og årsberetning for 2013 fastsettes i samsvar med styrets forslag

Oslo, 10. april 2014

Nils A. Røhne
Representantskapets nestleder

